

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ

МЕТАЛУРГИЯТА В БЪЛГАРИЯ

2019 ГОДИНА

СОФИЯ, 2020 год.

Българската асоциация на металургичната индустрия (БАМИ) вече трето десетилетие подготвя специализирано годишно издание за състоянието и развитието на българската металургична индустрия, за произведената продукция по дейности и видове, за постиженията в сектора и новите инвестиции, търговския обмен и потреблението на метали и металургични продукти.

Годишника „Металургията в България” е предназначен за ръководители и специалисти от металургичните предприятия, за преподаватели, студенти и ученици от техническите средни и висши учебни заведения, за партньори от страната и чужбина, за външни експерти и читатели с интереси към металургията.

Ръководството и колективът на БАМИ, с принос за подготовката на **„Металургията на България през 2019 година”** благодари на всички фирми, които предоставиха информация и данни за производствената им дейност през годината, за реализация на тяхната продукция на националния и международен, включително европейски пазар, за плануванияте и направени инвестиции.

Изключителна благодарност отправя и към Министерството на икономиката за данните, които предостави по вноса и износа на метална продукция. Без тях анализът и оценката не може да бъде точен и обективен.

Поради специфичната тематика и предназначение изданието включва само официална икономическа, статистическа и производствена информация. В него не са отразени дейностите на БАМИ и задачите, по които изпълнителната структура и Управителния Съвет са работили през съответния период. Тези теми са предмет на други материали и отчети, с които заинтересованите читатели могат да се запознаят от интернет-страницата на Асоциацията (www.bami.bg).

При подготовката на изданието освен посочените в него национални източници са ползвани материали и публикации от външни структури, като Еврофер (www.eurofer.eu), Световната асоциация по стомана (www.worldsteel.org), Еврометали (www.eurometaux.eu), Евростат (www.ec.europa.eu) и други международни организации в областта на черната и цветна металургия.

СЪДЪРЖАНИЕ

РАЗДЕЛ ПЪРВИ	6
ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2019 ГОДИНА	6
1.1. НАСЕЛЕНИЕ, ПАЗАР НА ТРУДА, РАБОТНА ЗАПЛАТА	6
1.2. БВП, БДС, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ	12
1.3. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ, ТОВАРООБОРОТ	16
1.4. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ВНОС И ИЗНОС НА СТОКИ	19
1.5. МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ НА ЕС И БЪЛГАРИЯ	22
РАЗДЕЛ ВТОРИ.....	26
ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ.....	26
2.1 ПРОИЗВОДСТВО НА ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ	26
2.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА СТОМАНА В ЕС И СВЕТА ПРЕЗ 2019 ГОД.	26
2.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В БЪЛГАРИЯ.....	28
2.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ.....	29
2.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЧМ	33
И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	33
2.2.1. ВНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ.....	33
2.2.2. ИЗНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ.....	36
2.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ.....	39
2.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	42
2.2.5. РЕАЛНО ВЪТРЕШНО ПОТРЕБЛЕНИЕ (РВП) НА СТОМАНЕНИ ПРОДУКТИ	44
2.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ОГНЕУПОРНИ МАТЕРИАЛИ И ИЗДЕЛИЯ	47
2.4. ЛЕЕНЕ НА МЕТАЛИ	48
РАЗДЕЛ ТРЕТИ	50
ЦВЕТНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ.....	50
3.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	50
3.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА МЕД (АНОДНА И ЕЛЕКТРОЛИТНА)	50
3.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО	54
3.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦИНК.....	58
3.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА БЛАГОРОДНИ, СЪПЪТСТВАЩИ МЕТАЛИ И	
ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ	60
3.1.5. ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОКАТ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ.....	61
3.1.6. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ.....	65
3.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	66
3.2.1. ВНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ.....	68
3.2.2. ИЗНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	71
3.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБОРОТ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ.....	74
3.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ	75
3.2.5. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ.....	76
ЧЛЕНОВЕ И РЪКОВОДСТВО НА БАМИ	79

ВЪЗПРИЕТИ СЪКРАЩЕНИЯ:

<i>БАМИ</i>	-	<i>Българска асоциация на металургичната индустрия</i>
<i>БВП</i>	-	<i>Брутен вътрешен продукт</i>
<i>БДС</i>	-	<i>Брутна добавена стойност</i>
<i>БКТД</i>	-	<i>Бранишов колективен трудов договор</i>
<i>ВП</i>	-	<i>Видимо потребление</i>
<i>ВПНГ</i>	-	<i>Видимо потребление на глава от населението</i>
<i>РВП</i>	-	<i>Реално вътрешно потребление</i>
<i>ВЧМ</i>	-	<i>Валцувани черни метали (прокат)</i>
<i>ГВ</i>	-	<i>Горецовалцуван (прокат)</i>
<i>ЕСТЕ</i>	-	<i>Европейска схема за търговия с емисии</i>
<i>ЗГП</i>	-	<i>Завод за горещо поцинковане</i>
<i>КЦМ</i>	-	<i>Комбинат за цветни метали</i>
<i>МОД</i>	-	<i>Минимален осигурителен доход</i>
<i>НАП</i>	-	<i>Национална агенция за приходи</i>
<i>НОИ</i>	-	<i>Национален осигурителен институт</i>
<i>ОНД</i>	-	<i>Организация на независимите държави (бивш СССР)</i>
<i>СПС</i>	-	<i>Стандарт на покупателна способност</i>
<i>СВ</i>	-	<i>Студеновалицуван (прокат)</i>
<i>СОД</i>	-	<i>Среден осигурителен доход</i>
<i>ТЦМ</i>	-	<i>Тежки цветни метали (прокат от мед и месинг)</i>
<i>ЦИЕ</i>	-	<i>Централна и Източна Европа</i>
<i>CIS</i>	-	<i>Общност на Независимите Държави</i>
<i>NAFTA</i>	-	<i>Северноамериканско споразумение за свободна търговия</i>

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

*Първите месеци на 2020 година се оказаха трудни за нас, за Европа и за света. Въпреки въведената извънредна ситуация и епидемична обстановка металургичната индустрия продължи да работи, да изпълнява своите задължения към персонала, към доставчици и клиенти. Проблемите и ограниченията не нарушиха и традиционната за Българската асоциация на металургичната индустрия (БАМИ) задача да подготви специализираното издание **Металургията в България през 2019 година**.*

Както всички годишни издания и сега в него се съдържат важни за металургичната индустрия данни и показатели, събрани и систематизирани за период от няколко последователни години, информация за българското, европейското и световно производство.

И през 2019 г. българската икономика отчете ръст и добри резултати. Въпреки съществуващите в света конфликти, търговски войни и нелоялна борба за пазари, производителите на черни и цветни метали изпълниха своите планове и програми.

Основните цели за всички наши членове и цялата металургия са свързани с устойчивото развитие на основа на инвестиции в нови технологии и производства с висока добавена стойност, осигуряване на добри условия на труд и работна среда, опазване на природата. Повишаване на квалификацията и продължаващото обучение, социалната политика, подпомагането на местните структури на управление в полза на хората от съответните региони също бяха в нашите приоритети.

Успехите дават основание на нас, производителите от черната и цветна металургия и съпътстващите дейности да имаме високо самочувствие от постигнатото, да вярваме в нашето бъдеще. Металургията е този отрасъл на индустрията, който формира добрите постижения на страната днес, има потенциал и за нейното бъдещо развитие.

Благодаря на всички, които имат принос за подготовка на това издание, което предоставя полезна информация за българските металурзи и за широк кръг ползватели от страната и чужбина.

С уважение,

АНТОН ПЕТРОВ

Председател на УС

РАЗДЕЛ ПЪРВИ

ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2019 ГОДИНА КРАТЪК ПРЕГЛЕД – БЪЛГАРИЯ, ЕС

1.1. НАСЕЛЕНИЕ, ПАЗАР НА ТРУДА, РАБОТНА ЗАПЛАТА

Българската икономика и през 2019 година се развива успешно, позитивни са резултатите в основните сектори на индустрията и в услугите на страната. Много са външните и вътрешни фактори с влияние върху различните показатели, като финансова стабилност, национални и световни пазари, търговски санкции, военни конфликти. Всички тези фактори през годината не само, че не се подобриха, а дори ескалираха, особено в областта на международната търговия. Нисък е растежът на европейската икономика, действат санкции срещу Русия, има наложени от САЩ мита за металургични продукти, емигрантска криза и регионални конфликти в близкия изток. И в тази среда българската индустрия, включително и металургията отчете добри икономически показатели и растеж. На българската икономика по-голямо негативно влияние оказват вътрешните фактори, като демографската криза, проблеми в образованието и трудовия пазар, нереструктурираната енергетика и миграцията на млади хора от страната.

През 2019 г. се запази тенденцията на растеж на БВП от последните няколко години, като по предварителни данни на НСИ **очаквания ръст е 3.4%**. Този растеж не е достатъчен, за да промени класацията на ЕС по основни икономически показатели и жизнен стандарт в страните-членки. Отново страната ни е на последно място от всички 27 страни.

Отново има влошаване на демографските характеристики и показателите за броя на населението, неговата възрастова и образователна характеристика. И тази година **населението на България намалява с 46 545 души**, при 50 хил. през 2018 година.

Статистическите данни в табл.1.1 показват ежегодно намаляващото население и промените в неговата структура.

Таблица 1.1

Население по пол и местоживееене, хил. души

Групи население:	2016 г.		2017 г.		2018 г.		2019 г.	
	Хил. души	%	Хил. души	%	Хил. души	%	Хил. души	%
В градовете	5 204.4	73.3	5 181.8	73.7	5 159.1	73.7	5 125.4	73.7
В селата	1 897.4	26.7	1 868.3	26.5	1 840.9	26.3	1 826.1	26.3
Мъже	3 449.9		3 422.4		3 395.7		3 369.7	
Жени	3 651.9		3 627.6		3 604.3		3 581.8	
Общо:	7 101.8	100.0	7 050.0	100.0	7 000.0	100.0	6 951.5	100.0

Източник: НСИ

Съотношението между градското население и това в селата е 3:1, като през годините разлика се увеличи малко в полза на живеещите в градовете. За четири-годишния период селата са се обезлюдявали по-бързо и дялът на тяхното население е спаднал с 0.4 %

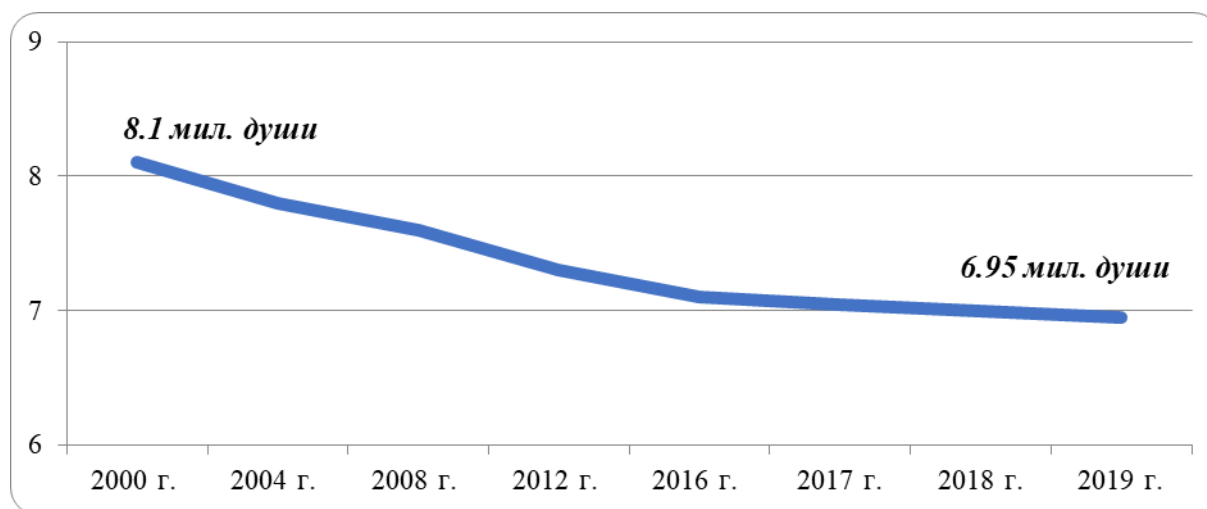
Намаляване на броя на населението е резултат от много фактори, включително и от протичащите миграционните процеси за съответната година. Данните на НСИ за външната миграция през последната 2019 г. показват:

- Заселени лица (*имигранти*) – 37 929 души, с 8 370 повече от 2018 г.;
- Изселени лица (*емигранти*) – 39 941 души, с 6 716 повече от предходната 2018 г., от тях 94 % български граждани.

Растежът на икономиката и недостига на работна ръка на пазара на труда в страната не спира потока на излизащото работоспособно население, но паралелно се увеличава и притока на заселващите се лица. Балансът при миграционните процеси и за 2019 г. показва **отрицателен механичен прираст от -2 012 души**, но намалява спрямо предходните периоди (отрицателен прираст от -3 666 души през 2018 г. и -5 989 през 2017 г.).

Няма обръщане в посоката на промяна относно броя на населението, което за последните 20 години намалява средно с 50 хил.души годишно и вече е под 7 милиона. На фиг.1.1 е представен този спадащ тренд от 2000 г. до последната 2019 г.

Фигура 1.1

Население на България, брой мил. души

По данни от ЕВРОСТАТ и НСИ естественият прираст в България през последните години е с най-големи отрицателни стойности в рамките на ЕС(28) и за 2019 г. той е -6.7 на 1000 души.

Ниската раждаемост и все още отрицателните резултати от миграционните процеси водят до неблагоприятна възрастова характеристика

и намаляване на трудоспособното население. За 2019 г. структурата на населението по групи е както следва:

- Под трудоспособна възраст (под 15 години) – 15.3 %, в ЕС – 15.6 % ;
- В трудоспособна възраст – 59.8 % ;
- Над трудоспособна възраст – 24.9 %.

За една година делът на децата под 15 години и на тези в нетрудоспособна възраст (до 16 години) се увеличават с по 0.1 %, за сметка на работоспособното население, което намалява с 0.2 %.

Най-голямо положително влияние на пазара на труда и най-перспективна е възрастовата група от 15 до 24 години. За разглеждания период при нея се отчита постоянен спад, който за последните десет години е 23,5 %. Делът на тази група от 12.2 % в 2010 г. достига през 2019 г. най-ниската стойност от 8.9 %, при средно ниво за ЕС от 10.7 %. За същия десетгодишен период относителният дял на същата група в населението на ЕС също намалява, но само с 1 %, а в България с 3.3 %, 3 пъти повече. В тези условия на демографска криза/катастрофа **българската икономика, респективно промишлеността не могат да разчитат на по-добър трудов пазар, без включване на работна ръка от трети страни.** Промяна и решаване на този много важен за бизнеса и за новите инвестиции проблем може да настъпи при промяна в държавна политика за внос на работници с облекчени процедури.

Демографските характеристики зависят от качеството на живот и стандарта в страната, респективно от продължителността на живот на населението. Данните на НСИ за 2018 година показват, че средната **продължителност на живот в ЕС(28) е 81.0 години, в България 75.0, или 6 години по-малко. За жените разликата е от 5 години (83.6/78.6), а при мъжете – 6.8 години (78.3 на 71.5).** Българите живеят най-малко от всички жители на Европа, включително и от тези в Балканския регион. Само в България и Румъния средната продължителност на живот при жените е под 80 години.

От европейските страни най-дълъг живот отчитат в Испания (83.5) и Италия (83.4), като средната продължителност надвишава с около 3 години тази за ЕС. Някои експерти приемат този факт като една от причините за високата заболяемост и смъртност в двете страни от CORONA 19.

Пазарът на труда е свързан с демографските характеристики и настъпващите в тях промени. При намаляващо население и нисък относителен дял на младите хора не може да се очаква сега и в близко време наличен свободен ресурс от кадри за българската индустрия, особено при по-висок ръст на икономиката и организиране на нови дейности и производства. Дигитализацията в икономиката и индустрията ще намали в известна степен тези потребности, но ще постави много по-високи образователни и квалификационни изисквания.

Данни за средногодишния брой на наетите лица по трудово и служебно правоотношение, за доходите на работещите и някои социални параметри за 5-годишен период до 2019 год. са представени в таблица 1.2.

Таблица 1.2

Средногодишен брой на наети лица, ниво на безработица, инфлация

Показатели	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019* г.
Средногодишен брой на наетите лица (национални сметки), хил. души	2 254.8	2 277.3	2 308.1	2 238.4	2 236.2
Средногодишен брой регистрирани безработни, хил.	305.1	247.2	206.9	173.3	142.8
Средногодишно ниво на безработица, %	9.1	7.6	6.2	5.2	4.2
Инфлация/дефлация	- 0.1	- 0.8	2.1	2.4	3.1
Средна месечна работна заплата на наети по трудово и служебно правоотношение, лева	878	962	1 037	1 135	1 274
- обществен сектор	926	984	1 065	1 165	1296
- частен сектор	863	954	1 029	1 126	1 267
- в т.ч. преработваща промишленост	761	846	930	1 018	1 127
Средна месечна заплата, дейност по КИД24 Производство на основни метали, в т.ч.:	1 187	1 303	1 356	1 489	1 580
• черна металургия	1 077	1 257	1 440	1 664	1 764
• цветна металургия	1658	1774	1 770	1 911	2 025
• леене на метали	740	827	943	1 003	1 063

Източник: НСИ, *предварителни данни

Броя на наетите лица е функция на състоянието и промените в икономиката на страната. В няколко последователни години, с ръст в икономиката, се констатира нарастване на броя на лицата по трудово и служебно правоотношение. Съответно се отчита спад в регистрираните безработните лица и в **процента на безработица**, който през 2019 г. достига почти до **минималната санитарна стойност от 4.2 %**. За посочения период тези два важни показателя за пазара на труда намаляват над 2 пъти и потвърждават **недостига на работна ръка за нарастващите потребности на българския бизнес, няма и ръст в броя на наетите лица през последната година.**

През настоящата 2020 се очакват съществени промени, свързани с пандемичната обстановка и последвалата икономическа криза в световната и национална икономика, със съответното въздействие и върху трудовия пазар.

В таблицата са посочени **доходите на работещите по трудово и служебно правоотношение за последните 5 години, които са нараснали общо за периода с 55 %, а само за 2019 – с 12.2 %**. Средната месечна заплата в страната през 2019 год. достига 1 274 лева, увеличение спрямо

2018 год. със 139 лева. В общественния сектор месечната СРЗ е с 28 лева по-висока от тази в частния сектор.

За цялата преработваща промишленост, част от която е и металургичната индустрия, **СРЗ през 2019 г. е 1 127 лева, с годишно увеличение от 109 лева и 10.7 % ръст.** За сравнение през 2018 г. средното месечно увеличение в промишлеността е 88 лева, ръст от 9.5 %. Заплащането на труда в страната расте непропорционално на ръста в икономиката и основните показатели.

През последните години се отчита ръст на Брутният вътрешен продукт (БВП) в порядъка на 3 – 3.4 %, а работните заплати в общественния и частен сектор за същите периоди нарастват с повече от 10 %. Тази диспропорция се създава и в резултат на административно увеличаващата се МРЗ за страната, без обосновка и в несъответствие с реалните икономически резултати и производителност на труда.

Средният годишен доход на работещите в металургията не се формира само от получаваните възнаграждения в работна заплата, а и други финансови придобивки, като безплатна/намалена/ храна, намалено работно време, по-високи осигурителни вноски, обезщетения и др., които формират разходите на работодателите за труд на един зает.

И в тези допълнителни добавки размера на средните работни заплати (СРЗ) на работещите в производството на метали и прокат от тях пак е един от най-високите в страната. За цялата икономическа дейност, която включва черна и цветна металургия и леене на метали по данни на НСИ за 2018 год. СРЗ се е увеличила с 10 %, а само в черната металургия – над 15 %. По предварителни данни за 2019 год. средното заплащане в сектора отчита ръст от 6 %. Най-висока е средната заплата в цветната металургия - близо два пъти надвишава средната в преработващата промишленост.

По традиция Минималната работна заплата се договаря със синдикатите и се включва в Браншовия колективен трудов договор. За периода 2019 г. – 2020 г. е приета МРЗ със 100 лева по-висока от тази в страната, договорени са по-високи стойности на допълнителни плащания и социалните придобивки.

Поради специфичните условия на труд при производството на метали за работещите се правят нормативно определени допълнителни финансови разходи, които увеличават разходите за труд на работодателите извън работна заплата. За повечето икономически сектори и дейности тези разходи не са присъщи.

В металургията, в добивната промишленост и в енергетиката относителният дял на средствата за **работна заплата от общите разходи за труд на работодателя са около 70 %, въпреки високите нива на средните работни заплати.** В останалите дейности на преработващата промишленост и средно за страната разходите за заплати имат дял от 82 %. Работодателите от базовата индустрия имат увеличени разходи за **осигурителни вноски, за**

намалено работно време и допълнителни отпуски, за специфични условия на труд, социални придобивки и надбавки.

Структурата на разходите, които работодателите правят за едно наето лице средно за страната и по някои специфични, близки до металургията сектори на икономиката са дадени в следната таблица:

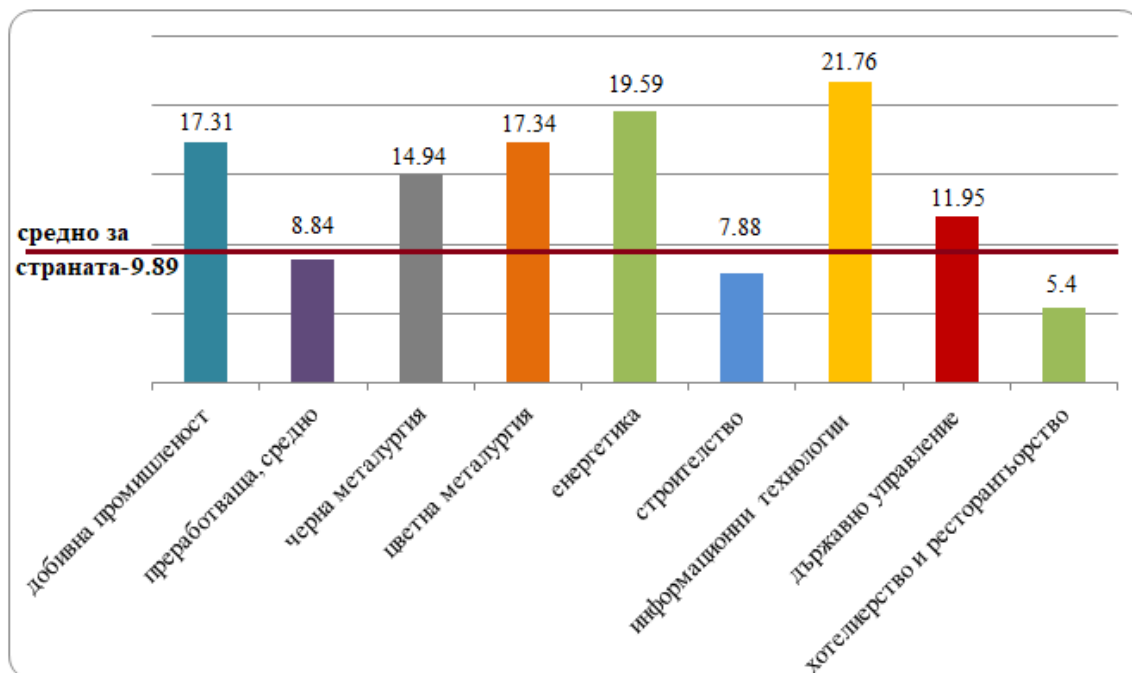
Таблица 1.3

	Работна заплата	Осигуровки от работодателя	Други социални надбавки*
Общо за страната, %	81.8	14.7	3.5
Добивна промишленост	71.6	19.0	9.4
Преработваща промишленост в т.ч. металургия	82.0 71.0	14.8 18.0	3.2 11
Енергетика	70.2	16.8	13
Информатика и далекосъобщения	87.1	10.9	2

*включва и изплатените обезщетения

На фиг. 1.2 също са представени разходите на работодателите за труд, но за един отработен час на наето лице по трудово и служебно правоотношение през 2018 год., средно за страната и по основни сектори на икономиката, включително за металургията.

Фиг.1.2

Разходи на работодателя за труд, лева за един отработен час

Източник: НСИ

От таблицата и фигурата е видно, че най-високи са разходите за един отработен час в информационните технологии, но при тях заплата заема най-голям дял – над 87 %. Близко до стойностите в този сектор са разходите на работодателите в енергетиката, на трето място е цветната металургия. След тях са добивната промишленост и **черна металургия, която заема 5-то място** по разходи за труд на отработен час от икономическите дейности в страната.

Най-ниски са разходите в сектор „хотелиерство и ресторантьорство”, само 5.4 лева на 1 отработен час, което е близо 2 пъти по-ниско от средните разходи на работодателите за страната. Работят на минимална работна заплата, което определя техния малък принос в бюджетните приходи и тези в НОИ, но с висок дял в сивата икономика. Въпреки тези неблагоприятни характеристики дължимият от сектора ДДС за 2020 г. се намалява, без оценка на ползите от това.

Спрямо предходната 2017 год. разходите за труд общо в страната са нараснали със 110 %, основно в работни заплати.

1.2. БВП, БДС, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ

2019 е поредна година от растежа на световната икономика, на икономиката на ЕС и на България. По данни на МВФ от м.април т.г. световната икономика има растеж от 2.9 %, като за развитите икономически страни е 1.7 %, а за страни с нововъзникващи пазари и развиващи се икономики – 3.7 %. Най-висок ръст има за 2019 г. има Китай – 6.1 %. За Европейски съюз (27) общият икономически ръст е 1.7 %. България отчита ръст на БВП от 3.4 %.

През 2019 г. по данни на Евростат произведеният **БВП по пазарни цени на човек от населението в ЕС(28) е 31 960 при 30 980 евро за 2018 г., увеличение от 980 евро и ръст от 3,16 %**. Без Великобритания този показател за ЕС(27) е 31 090. За същия период данните на Евростат за **България показват годишно увеличение от 700 евро, БВП достига до 8 680 евро на човек при ръст от 8.77 %**. Въпреки по-високия процент на растеж, разликата в стойностите се увеличава. Страната ни остава единствена с БВП под 10 хил.евро на човек. Преди нас е Румъния, която от 2018 г. премина този праг, за 2019 отчита 11 500 евро на човек и ръст почти 10 %. За всички новоприети страни от Централна и Югоизточна Европа, без Словения и Естония, размера на този показател и между 12 000 и 20 000 евро. В тази група е и Гърция. Стойност над 100 хил.евро отчита само Люксембург, следва Ирландия с над 70 хил.евро на човек. В страните-членки от южна Европа, включително Франция и Великобритания, БВП е под 40 хил.евро на човек, а на тези от северозападна Европа и Австрия - над 40 хил.евро/човек. Малък спад на този показател има само в Швеция и Исландия.

По отношение на БВП на човек от населението, но определен през Стандарти на покупателна способност (СПС) нашата страна също изостава от новоприетите страни на ЦИЕ, но вече и за България стойностите са над 50 %. Последните данни на Евростат за 2018 г. показват, че по **покупателна способност БВП достига 51 % от средното ниво на ЕС(28), докато по абсолютна стойност е само 27 %**. Най-близко е Румъния, но с 66 %.

Брутната Добавена Стойност (БДС) и Брутният Вътрешен Продукт (БВП) на България за период от четири последователни години, общо и по икономически дейности са дадени в табл.1.4.

Публикуваните предварителните данни на НСИ посочват за 2019 год. Брутна добавена стойност (БДС) от **102 269 млн.лева, с 8 756 млн. лева повече от 2018 г., а Брутният вътрешен продукт /БВП/ е 118 669 млн.лева (+10 744 млн.лева).**

Таблица 1.4

БВП и БДС по сектори и групировки, млн. лева

Показатели	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.*	
					%
Брутна Добавена Стойност /БДС/–					
текущи цени, млн.лева , в т.ч.	79 937	87 634	93 513	102 269	86.2
- селско и горско стопанство	3 519	4 114	3 937	3 790	3.2
- добивна и преработваща пром., енергетика, ВиК (B-E)	19 009	21 318	21 642	21 807	18.4
- строителство (F)	3 388	3 606	3 996	4 661	3.9
-----	-----	-----	-----	-----	-----
- търговия, хранене, транспорт и съобщения (G-J)	22 039	24 735	26 882	29 664	25.0
- финанси, застраховки, недвижимо имущество и други бизнес услуги (K,L,M,N)	18 806	19 964	21 805	24 147	20.4
- държавно управление, образов., здравеопазване (O-Q), други (R-U)	13 175	13 898	15 250	18 200	15.3
=====	=====	=====	=====	=====	=====
- корективи /данъци/	12 698	13 408	14 412	16 400	13.8
Брутен Вътрешен Продукт /БВП/, млн.лева	92 635	101 042	107 925	118 669	100.0

Източник: НСИ, предварителни данни*

Делът на промишлеността в БВП за 2019 г. е 18.4 % при 20 % през 2018 г., а само в БДС – 21.3 % (23 % през 2018 г. и 24 % през 2017 г.).

Намаляването на този дял е за сметка на по-големия растеж на добавената стойност в сектора на услугите. Увеличението на добавената стойност общо в индустрията (промишленост и строителство) е само 830 млн.лева, а годишният ръст на цялата икономика е 8 756 млн.лева. Растежът за 2018 г. е по-малък - почти 4 000 млн.лева.

Анализът на данните показва, че в икономиката на България всяка година намалява дела на промишлеността в БВП и се приближава към средното ниво на ЕС, което се движи в порядъка на 15 – 16 %. Този показател се формира и в резултат на износа на много производства от развитите страни на ЕС в други региони, основно в Китай.

След тежката икономическа криза от наложените мерки за защита от епидемичното въздействие на CORONA 19 се очаква преосмисляне и промяна на политиките, довели до тежки зависимости на Европа от внос на стоки, включително и жизненоважни продукти от трети страни. Ако настъпи такава промяна с възстановяване на дейности от преработващата промишленост, тежестта и приноса на реалното производство в икономиките ще бъде по-значима.

Селското стопанство след отчетения ръст през 2017 г. вече втора година отчита спад и от 4.3 % дял в добавената стойност сега е 3.2 %.

Най-голямо увеличение от 3 млрд.лева има в агрегираната група дейности от държавното управление, образованието и здравеопазването. Следващата по ръст на БДС е групировката на търговията, транспорта, съобщенията и информатиката – увеличение от 2.8 млрд.лева.

Реалната икономика, която включва селско стопанство, добивната и преработваща промишленост, енергетиката и строителството създава своята добавена стойност чрез веригите на преработка до крайни стоки и стокови продукти. През последните години намалява относителния дял на тази част от икономиката в общия ръст и в крайните показатели на страната, за сметка на дейностите в сектора на услугите.

Стойностите на Брутният Вътрешен Продукт (БВП) се формират от тези на БДС плюс корективи от данъци. По съпоставими цени през 2019 г. спрямо предходната НСИ отчита годишен темп на **изменение на БДС от 3.0 % и на БВП - 3.4 %** (3.1 % за 2018).

Въпреки намаляващият относителен дял на индустрията в БВП на страната, тя е основен фактор за растеж на цялата икономика, за осигуряване на работни места и износа на стоки. Данните за 2018 год. по основни сектори, които влизат в обхвата на общата българска промишленост са представени в табл.1.5. Посочени са и показателите за металургичната индустрия, като част от преработващата промишленост на страната.

През 2018 г. в страната е произведена обща **промишлена продукция на стойност 77 091 млн.лева, с 2 324 млн.лева повече от предходната и**

реализиран растеж от 103.1 %. Увеличеното производство е по-малко от това през 2017 г., когато достига 8 393 млн.лева и ръст от 12.6 %.

Данните показват, че 2017 г. като развитие е по-добра за бизнеса в страната. Висок растеж има във всички сектори, особено в преработващата промишленост, в т.ч. и металургията. По основни сектори през 2018 г. спад има в добивната промишленост и в енергетиката.

Таблица 1.5

Промисленост, икономически показатели

КИД 2008 / ПОКАЗАТЕЛИ	2015	2016	2017	2018
ОБЩА ПРОМИШЛЕНА ПРОДУКЦИЯ	66 105	66 376	74 767	77 091
Добивна промишленост/Сектор В/				
-произведена продукция, млн.лева.	2 435	2 496	2 852	2 760
- добавена стойност, млн. лв.	1 107	1 136	1 420	1 345
- заети лица, брой	24 025	24 969	21 959	21 659
- добавена стойност на един зает, хил. лв.	46.1	45.5	64.7	62.1
Преработваща промишленост/Сектор С/				
- произведена продукция,млн. лв.	54 354	54 773	62 623	65 631
- добавена стойност, млн. лв.	12 192	13 985	15 191	15 233
- заети лица, брой	546 672	545 187	556 138	554 398
- добавена стойност на един зает, хил. лв.	22.3	25.7	27.3	27.5
24. Производство на основни метали				
- произведена продукция, млн.лева	7 412	6 780	9 559	10 195
- добавена стойност на един зает, хил.лв.	56.8	66.3	81.7	69.9
в т.ч. в цветната металургия, хил.лв	119.9	123.6	145.3	109.8
Енергетика /Сектор Д/				
-произведена продукция,млн. лв.	7 899	7 627	7 739	7 003
- добавена стойност, млн. лв.	3 134	3 398	3 538	3 635
- заети лица, брой	31 771	32 147	31 799	31 771
- добавена стойност на един зает, хил.лв.	98.6	105.7	111.3	114.4
Доставка води, канализ.услуги, управление на отпадъци /Сектор Е/				
-произведена продукция, мил. лв.	1 417	1 480	1 553	1 697
- добавена стойност, млн. лв.	739	752	799	844
- заети лица, брой	33 169	33 403	32 742	32 793
- добавена стойност на един зает,хил. лв.	22.3	22.5	24.40	25.7

Източник: НСИ

По отношение на **добавената стойност на един зает се констатира намаление в енергоинтензивните сектори** – добивната промишленост и металургията. В енергетиката, въпреки намаленото производство се отчита ръст. Дължи се на увеличените цени на електрическата енергия, което паралелно води до намаляване на ефективността на големите индустриални потребители. За първа година енергетиката отчита по-висок показател от този в цветната металургия.

Най-голям дял от 85.1 %, продукция за 65 631 млн.лева и ръст от 4.8 % има преработващата промишленост. **Делът на металургията в общата продукция е 15.5 % (предходната 15.3 %), а в промишлено производство на страната – 13.2 % (12.8 % през 2017 г.).**

През 2018 г. металургията отчита ръст в производства с по-висока добавена стойност, като валцувани черни метали и изделия, прокат от тежки цветни метали и от алуминий. Въпреки това има спад в общата добавена стойност, като резултат от значителен спад в цветната металургия – с 24.5 % (35.5 лева на един зает). Като най-енергоинтензивен сектор относителният дял на разходите за електрическа енергия са високи (до 40 %). Затова и ръста в енергийните цени при спад на цените на металите на международните пазари оказва силно негативно влияние на ефективността и конкурентоспособността на производството. Въпреки тези негативни влияния **добавената стойност на един зает в сектора е по висока от средната в преработващата промишленост – общо за дейността е 2.5 пъти, само в стоманодобив/ВЧМ/ - 3 пъти, а за цветната – 4 пъти.** Тези показатели са едни от най-високите в страната, въпреки принадлежността на сектора по приетата класификация като ниско и средно ефективна производствена дейност.

1.3. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ, ТОВАРООБОРОТ

Металургичната индустрия е сектор с висок енергиен интензитет и силно зависим от цените на енергоносителите, основно електрическа енергия и природен газ. Характеризира се и с големи по обем и тегло суровини за преработка и готова продукция. Това определя металургичните предприятия като едни от най-значимите товародатели в страната.

През изминалата 2019 год. по проблемите в енергетиката активно се работи за приемане на законодателни промени и наредба за компенсиране на индиректните разходи за въглеродни емисии в цените на електрическата енергия, съгласно действащите Насоки за държавна помощ на ЕС. За съжаление в крайния етап на приемане от НС този проект беше спрял. С това България е единствената държава с развита енергоинтензивна индустрия, която не ползва този механизъм за подкрепа. Българската металургия и останалите сектори работят в неконкурентна среда, спрямо производителите

от други страни в региона и ЕС. По данни на ЕК за две години (2017-2018) са получени следните компенсации за индиректни разходи в страни-членки: Германия – 2 582 млн.евро, Испания - 1306 млн.евро, Франция – 883 млн.евро, Гърция – 524 млн.евро, Финландия – 252 млн.евро, Словакия – 230 млн.евро, Белгия – 180 млн.евро. Неприетото от българското НС предложение предвижда годишна компенсация в размер на 33 млн.лева или само от 16.6 млн.евро.

През 2019 г. се очакваше и нотификация от ЕК за компенсиране на разходите по преференциално изкупуваната електроенергия от когенерация. За съжаление и този проблем не намери решение. Страната ни остана с най-скъпата електроенергия за индустрията на енергийната карта на Европа.

В общия енергиен баланс на страната за 2018 год. **крайното енергийно потребление в индустрията е 2 730.6 хил.т.нефтен еквивалент**, близо до това през 2017 г. (потребление 2 721.3 хил.т.н.е.). **Само за промишлеността (без строителството) потреблението е 2 664.6 хил.т.н.е.**

Домакинствата отчитат консумация от 2 229.7 хил.тона н.е.. Най-висок е в транспорта - 3 372.7 хил.тона н.е., като 90 % от този разход е от нефт и нефтопродукти. Това определя сектора като голям замърсител на парникови газове, но с висок потенциал за трансформация при изпълнение на целите на Зелената сделка и преминаване към нисковъглероден транспорт.

По видове енергийни ресурси с най-висок относителен дял в индустрията е природният газ – 894.8 х.т.н.е. с дял от 32.8 % (при 34 % през 2017 и 35 % за 2016 г.). Разходът на електрическа енергия е 848.8 хил.т.н.е., увеличение от 40 х.т.н.е. и с дял от 31 % при 30 % през предходния период. В последните години се увеличава потреблението на електрическа енергия за сметка на намаленото потребление на природен газ. Общо електрическата енергия и природният газ представляват 63.8 %, а останалите 36.2 % се покриват от други енергийни източници, като твърди и течни горива, топлинна енергия и енергия от изгаряне на отпадъци.

Общото енергийно потребление в металургията през 2018 година е 303.5 хил.т.н.е., увеличение от 22.4 хил.т.н.е., ръст от 8 %. След 2016 г. потреблението на енергийни ресурси в черната и цветна металургия бележи постоянен ръст, което е резултат от увеличеното производство на метали и метални продукти.

Енергийното потребление в черната металургия е 126.0 хил.т.н.е, има 41.5 % дял в общото потребление и ръст от 6 %. Цветната металургия отчита общо потребление от 177.5 хил.т.н.е. , има дял от 58.5 % и ръст от 9.3 %. Това разпределение отразява специализацията на страната в производството на цветни метали и продукти от тях.

Металургичната индустрия през 2018 год. е най-голям консуматор на електрическа енергия от всички индустриални сектори в страната – 160.6 хил.т.н.е. и това количество представлява 19.5 %-ен дял от общото индустриално потребление. Следват химическа и нефтохимическа

промишленост (117.2 х.т.н.е.); храни, напитки и тютюн (114.7 х.т.); добивна промишленост (96.6 х.т.н.е).

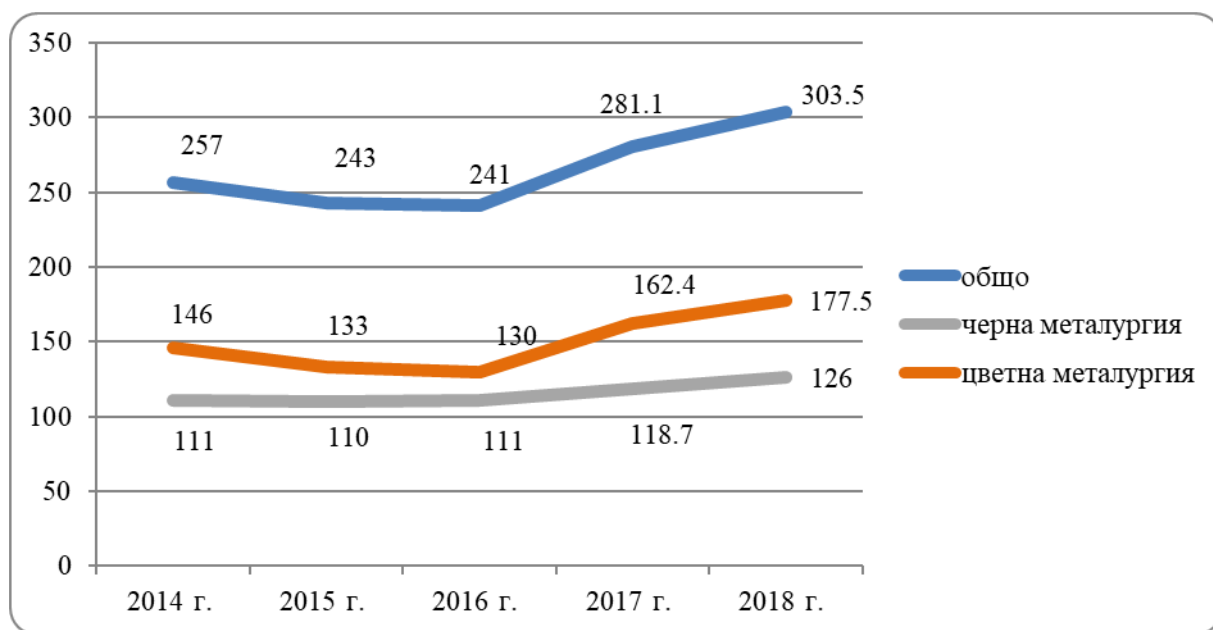
Разходът на електроенергия в цветната металургия е 90.3 х.т.н.е., с дял от 56 % от потреблението в сектора, а в черната металургия е 70.3 хил.т.н.е. (44 %).

Потреблението на **природен газ е 100.1 хил.т.н.е** и отчита ръст от 11 %. **В индустриалното потребление на природен газ делът на металургията е 12 %** при 9.7 % за 2017 г. и 8.8 % за 2016 г. Черната металургия консумира по-големи количества (55%) от цветната (44 %).

Химическата и нефтохимическата промишленост за 2018 г. намалява потреблението на природен газ до 264.1 хил.т.н.е. (308 хил.т. за 2017) и отстъпват първото място на производителите на неметални минерали (стъкло, вар, огнуепори, цимент), потреблението на които е 273.5 млн.т., дял от 30.5%. **Металургичната индустрия е на трето място с дял от 11.2 % в сумарното индустриално потребление на природен газ.**

От фигура 1.3 е отразена динамиката на енергийното потребление общо и поотделно за черната и цветна металургия за няколко последователни години.

Фигура 1.3

Енергийно потребление в металургията, хил. т. н. е.

Общото количество и структурата на ползваните енергийни ресурси в металургията следва развитието на двата основни подсектора – черна и цветна металургия. Пускането на нови мощности и увеличеното производството на цветни метали и сплави със следваща преработка до крайни продукти води до по-висок ръст в общото енергийно потребление, с по-висок дял на електрическата енергия.

Металургията е един от най-големите товародатели в страната. За превоза на големите количества суровини и готова продукция, които преминават през цялата територия се използва сухоземен транспорт (железопътен, автотранспорт), а извън нейната територия и воден.

Транспортните схеми в добивната металургия се осъществяват основно с ж.п.превоз и автотранспорт (за близки разстояния или за ценни метали).

Общите товари в **добивната цветна металургия са около 4 млн.тона**, в т.ч. около 1.8 млн.тона са насипни концентрати, 1.5 млн.тона течен товар (сярна киселина) и останалите представляват вторични метални суровини и готова продукция от първични цветни метали (650-700 хил.тона).

За предприятията, които произвеждат **крайни валцови и пресови продукти от черни и цветни метали и техните сплави** количествата на превозваните товари са над **2.5 млн.тона на година**.

Годишният **товарооборот на производителите от металургичната индустрия достига общо 6.5 - 7 мил.тона** и това създава хиляди работни места в транспорта.

1.4. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ВНОС И ИЗНОС НА СТОКИ

Българската промишленост има експортна насоченост, голяма част от произведената продукция се реализира на световните и европейски пазари. През 2018 г. от 77.1 млрд. обща промишлена продукция стоковия износ е на стойност 56.0 млрд.лева, представлява 73 % и цялото производство и от тях износът за страни на ЕС е 37.7 млрд.лева, с дял от 67 % (през 2017 г. - 66%).

Във външната търговия има трайна тенденция вносът на стоки да е по-голям от износа, което формира постоянно отрицателно търговско салдо. През 2019 г. са изнесени стоки за 58.4 млрд.лева спрямо предходната нараства с 4.3 %, а вносът е за 65.1 млрд.лева и ръст от 3.6 %. Износът бележи по-висок растеж и отрицателното салдо намалява от 6.9 млрд.лв на 6.7 млрд.лв

Данните за общата стойност на **внесените и изнесени стоки** от страната през последните пет години, в т.ч и за външнотърговския обмен на металургичните продукти са дадени в **табл. 1.6**.

Основните показатели за страната се по последни актуализирани данни на НСИ, а тези за металургичната индустрия са от официалните митнически справки и данни на НАП за вноса и износа от ЕС и трети страни.

Подробни данни за металните продукти по видове, количества и стойност са дадени в Раздел II, табл.2.3 и 2.4 за черните метали и в табл.3.13 и 3.14 на Раздел III за цветните метали.

Таблица 1.6

Външнотърговски баланс при стоковия обмен, млрд. лева

Показатели:	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Внос на стоки, в т.ч от ЕС (28)	51.6 27.3	51.2 28.0	59.2 37.8	62.9 40.0	65.1 41.1
-----	-----	-----	-----	-----	-----
- основни метали и изделия	3.5	3.6	4.2	4.3	4.5
относителен дял, %	6.8	7.0	7.1	6.8	7.0
Износ на стоки, в т.ч за ЕС(28)	45.5 29.1	47.2 31.1	54.6 34.5	56.0 37.7	58.4 38.8
-----	-----	-----	-----	-----	-----
- основни метали и изделия	6.1	6.3	9.3	7.8	6.7
относителен дял, %	13.2	13.4	17.8	14.1	11.5
Външнотърговско салдо, в т.ч. на	-6.1	-4.0	-4.6	-6.9	-6.7
- основни метали и изделия	+2.6	+2.8	+5.1	+3.5	+2.2

Източник: БНБ/НСИ; за внос и износ на метали - Митници/НАП

По предварително данни на НСИ най-голям търговски партньор и за 2019 г. е ЕС, с обща стойност на износа от 38.8 млрд.лева (64.4 %), на вноса 41.1 млрд.лева (63.1 %) и отрицателно салдо от -2.3 млрд.лева.

По страни първото място заема Германия, от която внасяме стоки за 7.9 млрд.лева и изнасяме за 8.6 млрд.лева. Принос за големия износ и положителното салдо има металургията, с износа на анодна и катодна мед. От страните на ЕС на второ място по външнотърговски оборот и също с положително салдо е Румъния - износ за 5.1 млрд.лева, внос за 4.7 млрд.лева. Трета по търговския стокообмен, но с отрицателно салдо е Италия - внос за 4.9 млрд.лева и износ за 4.3 млрд.лева. След тях е Гърция, от която през 2019 г. сме внесли стоки за 3.0 млрд.лева, износа е 3.9 млрд.лева при положителен баланс от 900 млн.лева.

Най-значим търговски партньор в експорта от всички трети страни е Турция, за която сме изнесли стоки за 4.2 млрд.лева. При вноса най-висок е дялът на Русия, с която имаме и най-голямо отрицателно салдо през целия период и за 2019 г. той е -5.4 млрд.лева. Дължи се на силната зависимост на страната от вноса на енергийни ресурси, за диверсификацията на които все още няма решение.

От таблицата се потвърждава високия принос на металите в стойността на изнесените стоки и положителното отражение върху външнотърговския баланс на страната. За 2019 г. имат 11.5 % относителен дял в стоковия износ. Като борсова стока освен от физическия обем на изнесената продукция силно влияние на стойността оказват цените на металите на световните пазари. Независимо от значителните колебания в тези цени, налице е неизменна тенденция при външнотърговския металооборот да се формира положително салдо в порядъка на няколко милиарда лева.

Данни за износа на различни видове стоки, групирани по тяхното основно предназначение за последните пет последователни години, съгласно статистическа информация на БНБ са дадени в табл.1.7.

Таблица 1.7

Външна търговия – износ по групи продукти, млн. евро

Групи стоки	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Потребителски стоки, в т.ч.	6096.0	6465.0	6848.9	7098.8	7582.8
– Храни	1332.0	1434.7	1649.2	1697.9	1788.2
– Цигари	204.9	149.7	138.4	92.8	63.3
– Напитки	89.5	96.7	102.2	112.5	179.2
– Дрехи и обувки	1582.7	1710.9	1661.4	1614.2	1620.0
– Лекарства и козметика	973.8	1007.4	1102.9	1092.8	1260.9
– Мебели и дом. обзавеждане	990.3	1038.7	1086.7	1122.1	1227.1
– Други потребителски стоки	922.9	1026.9	1108.2	1255.1	1444.3
Суровини и материали, в т.ч.	9409.2	9393.7	10878.3	11382.5	11668.6
– <i>Чугун, желязо и стомана</i>	<i>411.8</i>	<i>402.6</i>	<i>536.2</i>	<i>676.3</i>	<i>608.1</i>
– <i>Цветни метали</i>	<i>2296.4</i>	<i>1808.0</i>	<i>2820.5</i>	<i>2758.9</i>	<i>2323.1</i>
– Химически продукти	379.3	325.5	421.7	459.4	493.9
– Пластмаси, каучук	800.7	846.5	954.5	1005.6	1147.1
– Торове	244.0	220.1	214.0	189.7	236.1
– Текстилни материали	477.4	519.6	560.2	592.5	603.8
– Суровини за производство на храни	1782.0	2064.0	1893.4	1960.2	2335.5
– Дървен материал и хартия, картон	489.5	496.4	523.2	526.3	555.2
– Цимент	24.0	30.7	33.1	23.0	20.1
– Тютюн	126.9	168.2	128.0	118.6	122.0
– Други суровини и материали	2377.2	2512.1	2793.5	2919.4	3223.7
Инвестиционни стоки, в т.ч.	4880.9	5764.4	7023.2	7203.6	7266.4
– Машини, уреди и апарати	1248.6	1334.3	1557.7	1670.7	1855.6
– Електрически машини	557.7	685.0	815.4	1029.4	1183.1
– Транспортни средства	473.4	516.5	635.2	579.2	651.0
– Резервни части и оборудване	1270.7	1414.9	1573.5	1756.6	1850.7
– Други инвестиционни стоки	1330.6	1813.7	2441.4	2134.8	1726.0
Общо неенергийни стоки, в т.ч.	20386.1	21623.2	24750.4	25686.9	25517.8
Общо енергийни ресурси	2554.8	2456.0	3109.2	2901.5	3268.9
– Петролни продукти	1903.6	1703.5	2258.9	2066.1	2345.6
– Различни от петролни продукти	651.3	752.5	850.3	821.7	923.4
Други	41.3	46.8	56.2	59.5	69.3
Общо износ	22982	24126	27916	28648	29856

Източник: БНБ

Стойностите на основните три групи – потребителски стоки, суровини и материали и инвестиционни стоки през всичките години бележат ръст. Най-голям дял имат суровините и материалите – 46 % от неенергийните стоки. В тази група влизат и металите. Голямата част от тази група стоки се произвеждат от секторите на преработващата промишленост, които заемат

средната част на веригите на преработка. Преди тях са дейностите по добив на природни ресурси, а след тях е производството на потребителски и инвестиционни стоки. Определят се като дейности с ниска или средна добавена стойност.

Металургията се характеризира с висока специализация в производството на основни цветни метали и сплави, продукти и изделия от тях. Същите имат утвърдени позиции на европейските и световните пазари, с добро качество и висока конкурентоспособност. Поради високата им цена стойностите на изнесените цветни метали надвишават почти три пъти тези на черните метали. При това формират и голямо положително външнотърговско салдо, както в стойност, така и в натура. Металургията през 2019 г. има общо положителното салдо от 2.2 млрд.лева

Прегледа на данните показва, че стойностите на износа на стоките, без металите през годините се запазват или плавно нарастват. Само при металите се констатира големи отклонения, което се дължи на силната зависимост на износа от техните цени на световните пазари. За 2019 год. има спад в общата стойност при черните метали с 10 % и при цветните с 16 %. Въпреки това и данните на БНБ потвърждават тези от табл.1.6, че **делът на основните продукти от черни и цветни метали в износа на стоки е 11.5 %.**

1.5. МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ НА ЕС И БЪЛГАРИЯ

Съвременният свят е немислим без металите, сплавите и техните продукти, които са важна суровина по веригата на добавената стойност във всички отрасли на индустрията и в бита. Променящата се икономика, все по-високата степен на дигитализация и преминаване към индустрия 4.0 не намалява ролята на металите в този процес и поставя все по-високи изисквания по отношение на техните качествени характеристики. Реализирането на Европейската зелена сделка е ново предизвикателство пред суровинната индустрия, която освен да запази своите позиции и лидерство на световните пазари трябва да отговори и на увеличеното потребление на метали. Те са важна суровина за екологична трансформация на сектори, като „зелен” транспорт и „чиста” мобилност, производството на енергия от възобновяемите източници, съхраняване на енергията и др. Предвид високата степен на рециклиране с нисковъглероден отпечатък и почти безкрайния жизнен цикъл на металите, кръговата икономика и ефективното използване на вторичните ресурси е на фокус в “зелените” политики на ЕС.

Световната банка очаква глобалното търсене на метали да се увеличи в периода на климатичен преход с 200% във вятърните турбини, 300% в слънчевите панели и 1000% в батериите.

Азия, основно Китай е най-голям производител на метали, с дял надхвърлящ 50 % от световното производство на стомана, мед, цинк, олово. Европейският съюз все още е важен фактор в световното

производство, но е застрашено от “изтичане на въглерод” и прехвърляне на мощности в трети страни.

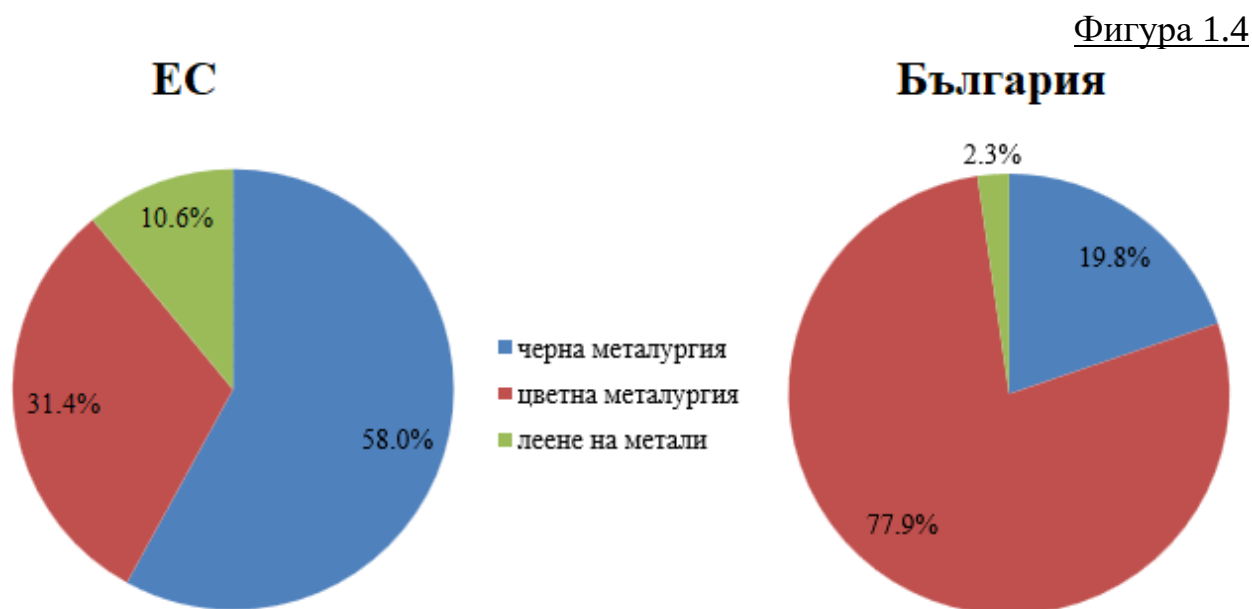
По предварителни данни на Евростат за 2018 г. в ЕС(27) е произведена металургична продукция за 357 млрд.евро и отчита ръст от 6 %, в т.ч. в черната металургия от 10.5 %, а в цветната – 3.1 %. Стойността на българската продукция е 5.3 млрд.евро и дял от 1.5 %. Заемаме 12-то място по обем на металургична продукция от страните-членки (на 13-то място и с дял от 1.4 % през 2017г.).

Най-голям производител на метали в ЕС е Германия – 104.6 млрд.евро и дял от 30 % в общия обем, следва Италия с продукция от 60 млрд.евро и дял от 17%. Други големи производители и с еднакъв дял от 9 % са Франция и Испания.

От страните от ЦИЕ най-голям производител и на 8-място е Полша – 14.6 млрд.евро, следва Чехия на 11-то място (8.3 млрд.евро) и България на 12-то. За разлика от нашата страна, която има специализация в цветната металургия, в тези две страни превез има черната металургия. През последните години изпреварваме близките до нас по обем производители – Словакия, Румъния и Гърция.

През 2018 год. стойността на произведените черни метали и прокат в ЕС(27) е 191 млрд. евро, на цветните метали – 112 млрд.евро и на леярската продукция – 38 млрд.евро.

На фиг.1.4 е показано съотношението между тези идейности за ЕС(27) и България (предварителни данните на ЕВРОСТАТ за 2018 година).

**Структура на КИД 24.Производство са основни метали в ЕС и България
(по стойност на произведената продукция)**

В структура на металургичния сектор на ЕС(27) през 2018 г. спрямо предходната се увеличава делът на черната металургия от 57 % на 58 %, а на

цветната намалява от 32 % на 31.4 % и на леенето на метали от 11 % на 10.6 %.

Металургията в България е силно специализирана в производството на цветни метали и продукти от тях, което прави съотношението между черна и цветна металургия много различно от това на ЕС. Въпреки това за 2018 г. дялът на стоманодобива у нас се увеличава от 16.5 % на 19.8 %, за сметка на намаляващ дял на цветната металургия (от 82% на 77.9%) и леенето на метали.

Това не променя характеристика по отношение на цветната металургия и тя ще остане водеща и в следващите години. Произведените цветни метали, сплави и продукти в България през 2018 год. са на стойност 4.06 млрд.евро. Това представлява 3.6 % от общата стойност на продукцията в ЕС (Код по КИД 24.4-Производство на основни благородни и други цветни метали).

Основни производители на цветни метали са 12 страни-членки със стойности на продукцията за последните години, както следва:

Страна	стойност, млрд. евро		дял, %
	2017 г.	2018 г.	
ОБЩО ЕС(28), в т.ч.	108.5	111.8	100.0
Германия	35.9	36.5	32.6
Италия	14.8	14.9	13.3
Испания	11.0	11.0	9.8
Белгия	8.8	8.7	7.8
Франция	7.4	8.1	7.2
Австрия	5.0	5.7	5.1
България	3.9	4.1	3.7
Швеция	4.3	4.1	3.7
Финландия	2.7	3.2	2.9
Полша	2.9	3.1	2.8
Гърция	2.7	2.8	2.5
Нидерландия	1.9	2.1	1.9
Останалите страни на ЕС	7.2.	7.5	6.7

Източник: Евростат, м.06.2020

България през 2018 г. заема седмо място по стойност на произведена продукция от цветни и благородни метали в Европейския Съюз (27). С Обединеното кралство заемахме девета позиция, но сега изпреварихме Швеция и сме две позиции напред. В другите непосочени страни-производители на цветни метали годишното производство е около или под 1 млрд.лева.

Данните показват, че производството на блокови метали (**мед, цинк, олово**) и прокат от цветни метали и сплави в България има висок принос не само в националната икономика, но и в общото производство на ЕС.

Обемът на българското производство в общата продукция на цветни метали в ЕС(28) за 2019 год. има дял от:

- 14 % за анодната мед (16.5% за 2018 г.);
- 8 % за електролитна мед (8.5 за 2018 г.);
- 6 % в общото олово;
- 3.7 % за цинка.

Намаление има само в производството на анодна и електролитна мед, поради извършени ремонтни работи в Аурубис България АД.

За оловото и цинка няма промяна в относителния дял на българското производство от това на ЕС(28). След отпадането на Обединеното кралство този процент ще се увеличи.

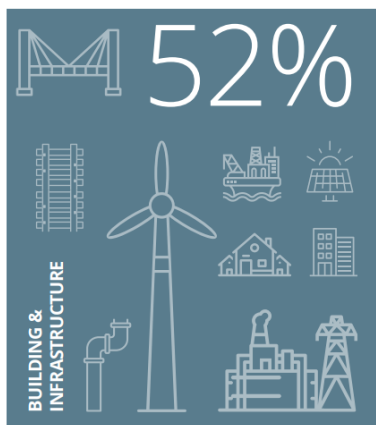
РАЗДЕЛ ВТОРИ

ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ

2.1 ПРОИЗВОДСТВО НА ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ

2.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА СТОМАНА В ЕС И СВЕТА ПРЕЗ 2019 ГОД.

Стоманата е основен материал в съвременното общество. Заедно с продукти от сплави на черни метали намира изключително широко приложение във всички сфери на човешката дейност. Най-високо е потреблението в строителството на пътища и инфраструктура (52 %), в машиностроенето (16 %) и автомобилостроенето (12 %), за производство на различни видове метални изделия (10 %).

В същото време стоманата е метал с реално безкраен цикъл на живот – може да бъде рециклирана отново и отново, без да губи качествата си, което я прави ключова за успешното постигане на кръгова икономика.

Всичко това прави производството в този сектор важно за всяка страна, независимо от нейната икономическа структура и развитие. Поради този факт производството е широко разпространено по всички региони и страни, а това прави секторът силно чувствителен към пазарите, лоялната конкуренция и правилата на свободната търговия. Той е във фокуса на внимание и защита на много правителства по света.

През 2019 год. общото световно производство на сурова стомана е 1 869 млн.т – спрямо предходната година има увеличение от 55 млн.т. Китай остава водещ производител и през 2019 г. с 53 % дял от световното производство. Второ място по обем на произведените количества заема ЕС(28) – 154.0 млн.т, следват Индия – 11.2 млн.т, Япония – 99.3 млн.т, САЩ – 87.8 млн.т и Русия 71.9 млн.т.

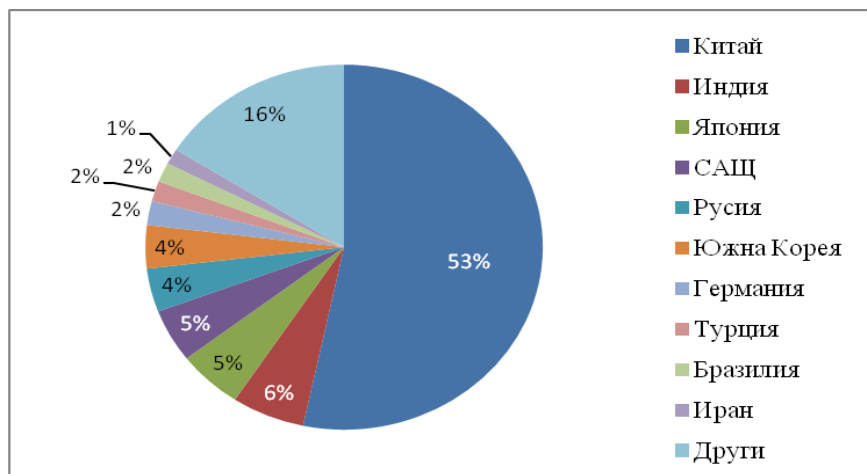
В Европа освен ЕС (28) големи производители са Русия – 71.9 млн.тона, Турция – 33.7 млн.т. и Украйна – 20.8 млн.т.

Водещите производители на сурова стомана за последните две години и относителният им дял от световното производство са дадени в следващата таблица и на фиг.2.1.

Производители на сурова стомана, топ 10 държави в света

Страна	млн. т		2019/2018 %
	2018	2019	
Китай	920.0	996.3	108.3
Индия	109.3	111.2	101.7
Япония	104.3	99.3	95.2
САЩ	86.6	87.8	101.4
Русия	72.1	71.9	99.7
Южна Корея	72.5	71.4	98.5
Германия	42.4	39.7	93.6
Турция	37.3	33.7	90.3
Бразилия	35.4	32.2	91.0
Иран	24.5	25.6	104.5

Фигура 2.1

Основни производители на сурова стомана в света, по страни, 2019 год.

През 2019 год. компаниите - най-големи производители на стомана в световен мащаб са следните:

1. Arcelor Mittal – 97.3 млн.т
2. China Baowu Group – 95.5 млн.т
3. Nippon Steel Corporation – 51.7 млн.т
4. HBIS Group – 46.6 млн.т
5. POSCO – 43.1 млн.т
6. Shagang Group – 41.1 млн.т
7. Ansteel Group – 39.2 млн.т
8. Jianlong Group – 31.2 млн.т
9. Tata Steel – 30.2 млн. т
10. Shougang Group – 29.3 млн.т

В Европейския съюз произведената сурова стомана през 2019 год. е 158.8 млн. т и спрямо предходната година намалява с 8.9 млн. т. (5.3%). Най-голям производител от държавите-членки е Германия с 39.7 млн. тона произведена сурова стомана, но и спад от 2.7 млн. т. Тя е единствената страна-членка на ЕС в групата на топ 10 страни по производство (7 място). Освен Германия, останалите държави – големи производители на стомана като Италия, Франция, Испания, Полша също отчитат намаление на произведените количества.

Европейската стоманодобивна индустрия е световен лидер в иновациите за устойчиво и екологично развитие. Тя осигурява заетост на около 320 хил. висококвалифицирани специалисти и чрез тях косвено подкрепя работните места на повече от 2.0 млн. души.

От **държавите-членки** водещите производители с относително висок дял от общото производство на сурова стомана за 2019 год. са следните страни:

1. Германия – 25.0 % (39.7 млн.т)
2. Италия – 14.6 % (23.2 млн.т)
3. Франция – 9.1 % (14.4 млн.т)
4. Испания – 8.6 % (13.6 млн.т)
5. Полша – 5.7 % (9.0 млн.т)
6. Белгия – 4.9 % (7.8 млн.т)
7. Австрия – 4.7% (7.4 млн.т)
8. Обединеното кралство – 4.5% (7.2 млн.т)

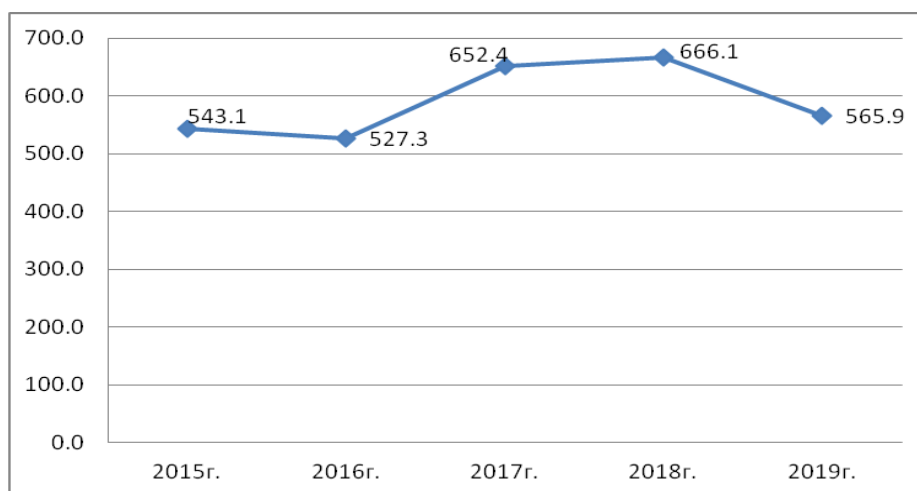
Закриването на мощности за течна стомана в България поставя страната ни в групата на малките производители. Производството в съседните ни страни - Румъния и Гърция е значително по-високо – съответно 3.4 млн. т и 1.4 млн. т.

През 2019 год. дялът на българския стоманодобив в европейското производство на течна стомана е 0.4 %.

2.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В БЪЛГАРИЯ

В България единствен производител на сурова стомана е „Стомана Индъстри” АД. Производството е от вторични суровини (скрап), претопявани в електродъгови пещи и се характеризира като екологични и нисковъглеродно. През 2019 год. количеството произведена сурова стомана е 565.9 хил.т – спрямо 2018 год. намалява със 100.2 хил.т, спад от 15 % или почти три пъти повече от средния процент на спада в ЕС (-5.3 %) (фиг.2.2).

Фигура 2.2

Производство на сурова стомана в България, хил.т

Отлятата по непрекъснат способ течна стомана се преработва в станове за горещо валцуване на плоски и дълги продукти, както и за производство на различни видове изделия от тях.

Инвестициите на „Стомана Индъстри“ АД надвишават 20 млн.лева, като основните проекти включват линия за допълнителна обработка на заготовки, нови ръкавни филтри за очистка на технологични и неорганизиранни газове, намаляване на емисиите и фините прахови частици, както и раширяване на Депото за съхраняване на опасни и неопасни отпадъци.

2.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ

Производителите на валцувани черни метали (ВЧМ) в страната са „Стомана Индъстри“ АД, гр. Перник и „Промет Стиил“ ЕАД, гр. Бургас. Единственият производител на плосък горещовалцуван прокат остава „Стомана Индъстри“ АД, а дълъг прокат произвеждат и двете предприятия.

През 2019 год. общото производство на валцувани черни метали (ВЧМ) в страната е 968.1 хил.т, спрямо 2018 год. се отчита намаление от 162.8 хил.т или спад от 14.5 %. От тези количества 726.0 хил.т е дългият прокат с дял от 75 % и 242.1 хил.т плосък прокат, представляващ 25 %.

През 2019 год. производството и на плосък, и на дълъг прокат намалява, съответно с 30.9 хил.т и 131.9 хил.т спрямо 2018 год.

Данни за производството са посочени в табл.2.1 и фиг. 2.3

Таблица 2.1

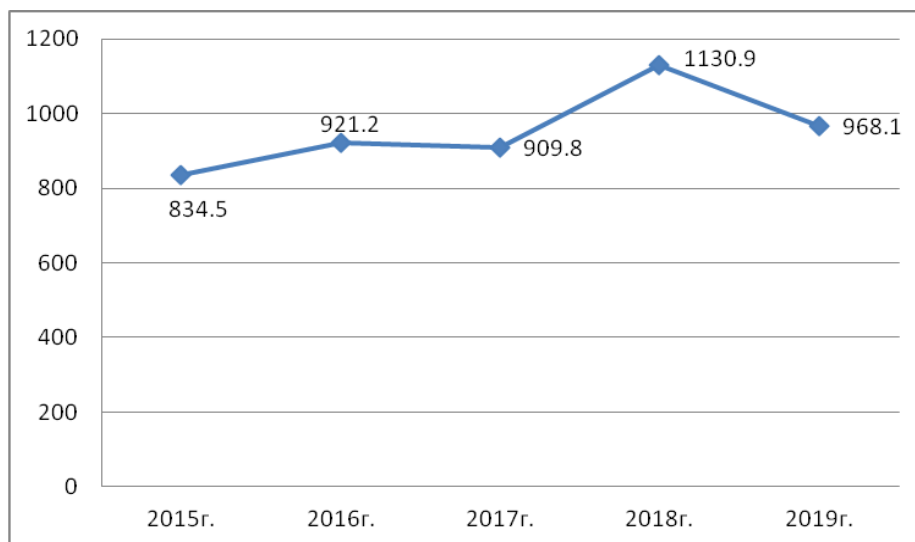
Производство на валикувани черни метали (ВЧМ) по асортимент, хил. т

Видове прокат	Фирми	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2019/18 +/-	2019/18 %
ГВ дълъг	„Промет Стиил” ЕАД	329.1	417.1	262.9	458.6	428.9	-29.7	93.5
	„Стомана Индъстри” АД	292.5	322.0	383.0	399.3	297.1	-102.2	74.4
	Общо	621.6	739.1	645.9	857.9	726.0	-131.9	84.6
ГВ плосък	„Стомана Индъстри” АД	212.9	182.1	263.9	273.0	242.1	-30.9	88.7
ГВ прокат (общо)	„Промет Стиил” ЕАД	329.1	417.1	262.9	458.6	428.9	-29.7	93.5
	„Стомана Индъстри” АД	505.4	504.1	646.9	672.3	539.2	-133.1	80.2
Общо		834.5	921.2	909.8	1130.9	968.1	-162.8	85.6

Източник: Фирмени данни

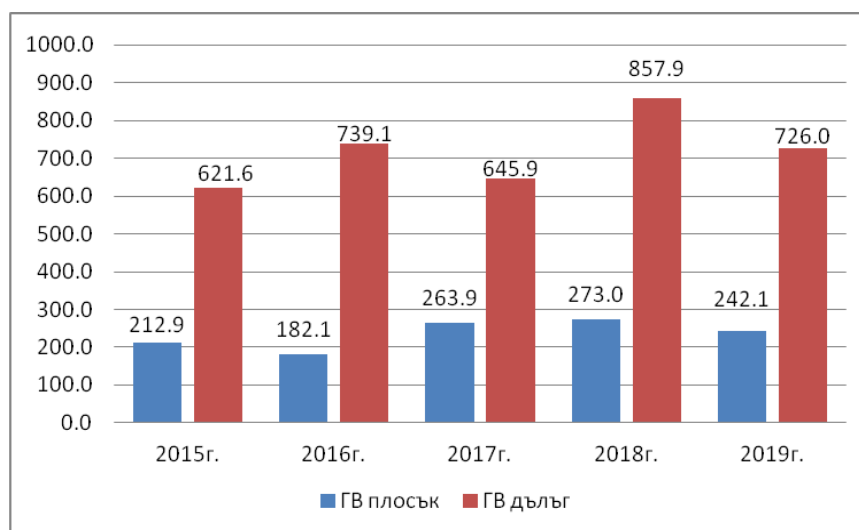
И двете фирми-производители на дълъг прокат - Стомана Индъстри АД и Промет Стиил ЕАД - отчитат намаление в производството през 2019 год., съответно с 102.2 и 29.7 хил.т. По-значителен е спадът в Стомана Индъстри АД – с 25.6 % . При произведения плосък прокат (Стомана Индъстри АД) също има намаление в произведените количества спрямо 2018 год. – с 30.9 хил.т. по-малко през 2019 год.

Фигура 2.3

Производство на валикувани черни метали (ВЧМ), хил. т

На фиг. 2.4 са представени произведените количества прокат по видове дълъг и плосък през последните пет години.

Фигура 2.4

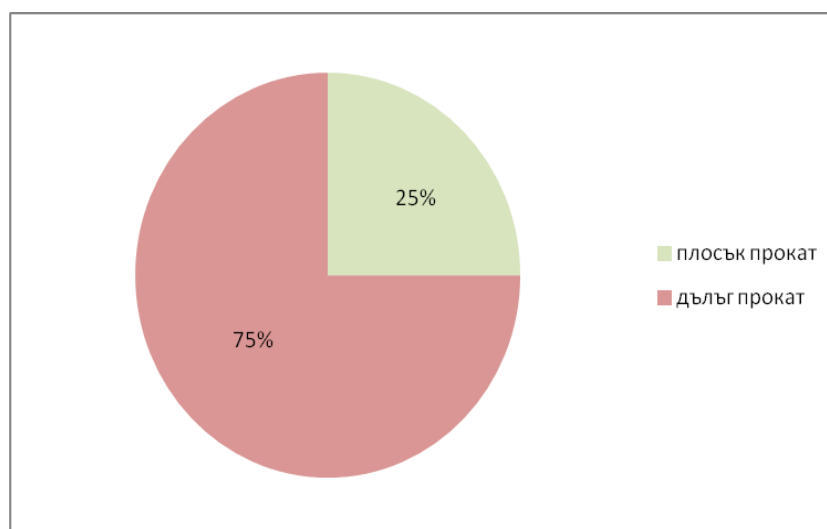
Производство на плосък и дълъг прокат, хил.т

Ясно се вижда, че традиционно производството на дълъг прокат неколkokратно превишава това на плоския прокат (от 2 до 3 пъти), което съответства на капацитета на съществуващите мощности в страната.

В Стомана Индъстри АД, които са производители и на плосък прокат, дългият също има по-голям дял.

Съотношението между произведените два вида прокат за 2019 год. е показано на фиг. 2.5.

Фигура 2.5

Производство на плосък и дълъг прокат, 2019 год., %

2.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ

Изделията от валцувани черни метали са следващи продукти по веригата на добавена стойност. В България те се произвеждат от суровини от българските металургични предприятия или от внос (листа, ленти, валцдрат).

Производството на изделия от фирмите-членове на БАМИ през 2019 г. се увеличава с 2.4 % спрямо 2018 г.

Таблица 2.2

Производство на изделия от ВЧМ по фирми, хил. т

Изделия	Фирми	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2019/18 +/-	2019/18 %
Стоманени тръби, заварени	„ЕМЦ Дистрибушън“ ЕООД	48.0	50.8	33.1	42.6	43.3	0.7	101.6
Стоманени топки за мелници	„Ел Стомана“ ООД	29.4	19.9	14.4	21.5	22.0	0.5	102.3
Тел и телени изделия	„ЖИТИ“ АД	12.0	13.1	14.5	10.4	11.0	0.6	105.8
Общо изделия от ВЧМ		89.4	83.8	62.0	74.5	76.3	1.8	102.4

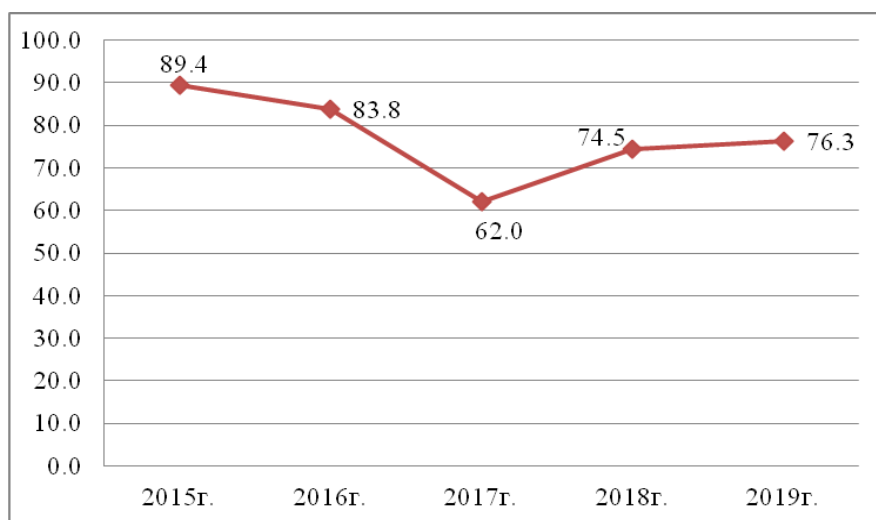
Източник: Фирмени данни

Посочените данни за производството на изделия от ВЧМ обхваща само предприятия-членове на БАМИ. В страната има и други производители на заварени тръби и различни видове изделия от стомана.

Стоманени топки от ляти заготовки произвежда „Ел Стомана“ ООД, като използва мощностите и метални заготовки от Стомана Индъстри АД.

Най-голямо предприятие за тел и телени изделия е „ЖИТИ“ АД, гр.Русе.

Фигура 2.6

Производство на изделия от ВЧМ, хил. т

На фиг. 2.6 е представена графика за произведените изделия от ВЧМ за последните 5 години от фирмите-членове на БАМИ. От тях най-голям относителен дял имат стоманените заварени тръби, произведени от ЕМЦ Дистрибушън ЕООД – 57 %.

2.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

2.2.1. ВНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Общото количество на внесените през 2019 год. валцувани черни метали (ВЧМ) и изделия от тях, включително скрап е **2 342.0 хил.т.** Спрямо 2018 год. внесените количества са с **262.6 хил.т** повече (ръст от 12.6 %).

В табл. 2.3 са посочени данни за количествата на вноса по стокови групи. Внесените металопродукти през 2019 год. са на обща стойност **2 798.0 млн. лева**, което е с **464.7 млн. лева** повече от предходната година или **19.9 %** ръст.

Таблица 2.3

Внос на черни метали и изделия от тях, хил.т

Стоки	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2019/18 +/-	2019/18 %
Нелегирани - общо	1 455.2	1 545.2	1 506.6	1 735.0	1 805.4	70.4	104.1
Чугун - блок, гранули, прах	19.7	15.2	16.8	15.7	15.1	-0.6	96.2
Феросплави	13.8	11.4	15.7	15.5	16.5	1.0	106.5
Скрап	105.2	94.5	101.3	166.0	224.0	58.0	134.9
Полупродукти	372.8	482.4	367.6	540.1	474.6	-65.5	87.9
ГВ прокат (рулон и лист)	492.2	511.0	509.8	494.6	546.0	51.4	110.4
СВ прокат (рулон и лист)	122.0	122.1	135.4	121.7	112.2	-9.5	92.2
Валцдрат	118.2	120.5	126.8	171.6	194.2	22.6	113.2
Пръти	141.0	113.9	157.5	120.5	143.2	22.7	118.8
Профили	70.3	74.2	75.7	89.3	79.6	-9.7	89.1
Легирани - общо	72.2	83.9	94.6	64.8	97.4	32.6	150.3
ГВ и СВ рулони и лист	39.8	43.5	54.1	28.0	63.2	35.2	225.7
Пръти и профили	32.4	40.4	40.5	36.8	37.9	1.1	103.0
Изделия от ВЧМ	322.7	447.7	298.4	279.6	435.5	155.9	155.8
Безшевни тръби	28.2	33.8	36.5	41.7	30.1	-11.6	72.2
Заварени тръби	112.5	218.1	46.8	34.0	190.3	156.3	559.7
Ламарина с покритие	154.1	168.3	190.8	185.9	188.7	2.8	101.5
Телове, въжета и др.	27.9	27.5	24.3	18.0	26.4	8.4	146.7
Общо	1 850.1	2 076.8	1 899.6	2 079.4	2 342.0	262.6	112.6
Стойност, млн. евро	9 85.1	1 080.2	1 143.1	1 193.0	1 430.6	237.6	119.9
Стойност, млн. лева	1 926.7	2 112.7	2 235.5	2 333.3	2 798.0	464.7	119.9

Източник: Митническа статистика, НАП

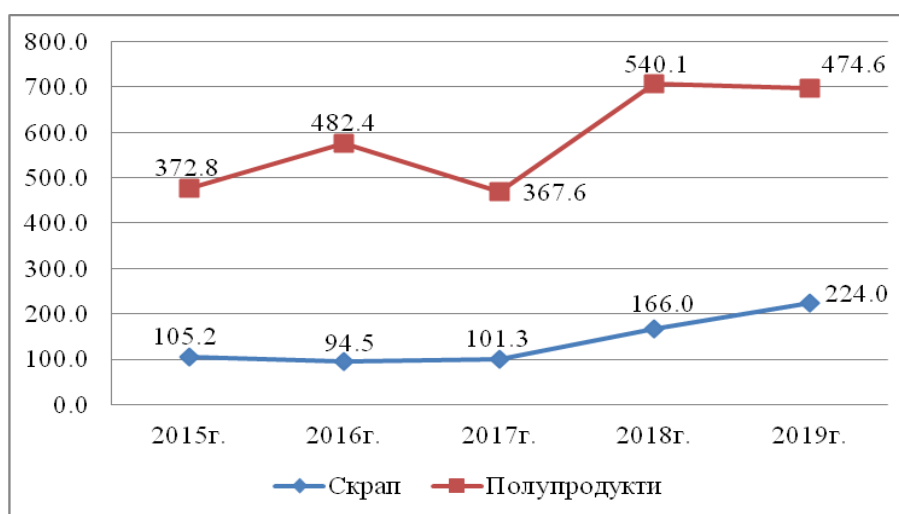
На основа на данните за вноса по групи продукти могат да се направят следните изводи:

✓ През 2019 год. са внесени 224.0 хил.т **скрап** от черни метали, използван като суровина за производство на сурова стомана. Спрямо 2018 г. има увеличение от 58.0 хил.тона (34.9 %). Този ръст компенсира намалените

доставки от страната. Румъния и Сърбия са страните, от които традиционно се доставя скрап от черни метали (Румъния – 81 % от вноса и Сърбия – 15 %), като има и малки количества, доставени от Русия (2.7 %) и Гърция (1.1 %).

✓ Вносът на **полупродукти** за „Промет Стиил” ЕАД намалява в съответствие с намаленото производство на дълъг прокат в предприятието. Над 90 % от суровините се внасят от Украйна, като източниците са стоманодобивни предприятия, част от холдинговата групировка Метинвест, притежател и на Промет Стийл в България. 8.2 % от вноса на полупродукти е от Гърция, има минимални количества, внесени от Испания, Германия и Русия.

Фигура 2.7

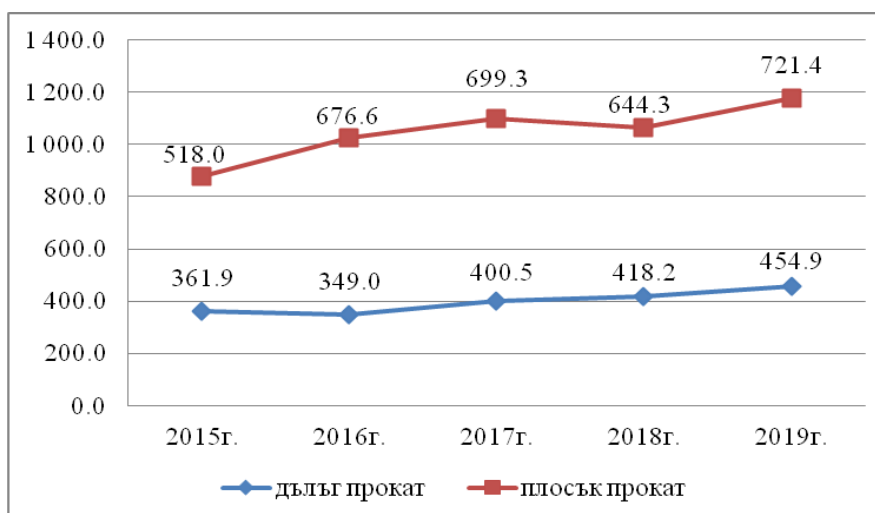

Внос на скрап и полупродукти, хил.т

Фиг.2.7 показва тенденцията при **вноса на скрап и полупродукти** за черната металургия в страната през последните пет години. След преработка до продукти с нова добавена стойност те се реализират на вътрешния пазар и за износ.

На фиг. 2.8 е показан вносът на плосък и дълъг прокат за периода 2015-2019 год.

Фигура 2.8

Внос на плосък и дълъг прокат, хил.т

През 2019 г. са внесени общо 721.4 хил.т плосък ГВ и СВ прокат от обикновени и легирани стомани, отчитайки повишение от 77.1 хил.т в сравнение с 2018 год. Количеството на **нелегираните ГВ продукти - рулони и лист е 546.0 хил.т**, те са най-голямата стокова група от целия внос на черни метали, вносът през 2019 год. е най-високият през последните пет години – с над 10% ръст спрямо 2018 год. Основните страни, от които се внасят тези продукти през 2019 год. са Сърбия (39 %), Турция (29 %) и Румъния (19 %).

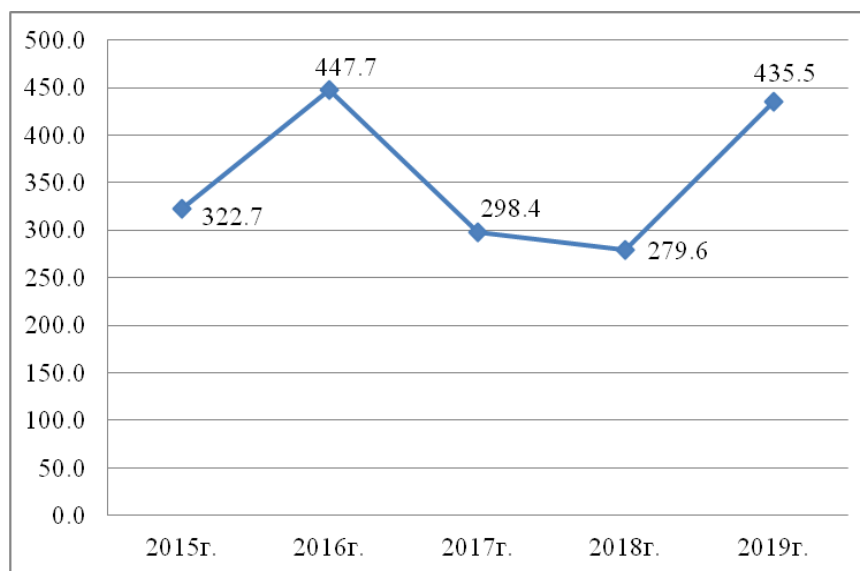
Плоският СВ прокат не се произвежда в страната, но вносът е относително по-малък – около 112 хил.тона през 2019 год.

Общият внос **на дълъг прокат** през 2019 год. от обикновени и легирани стомани е 454.9 хил.тона, с 36.7 хил. тона повече спрямо предходната година. Вносът общо на **пръти и профили от нелегирани стомани е 222.8 хил.т**, като запазва нивата си от последните години. При прътите има ръст от 22.7 хил.т и спад в профилите с 9.7, сумарно увеличение от 13.0 хил. тона спрямо 2018 година.

Дълъг прокат се внася основно от Турция (30 %), Украйна (20 %) и Гърция (19 %).

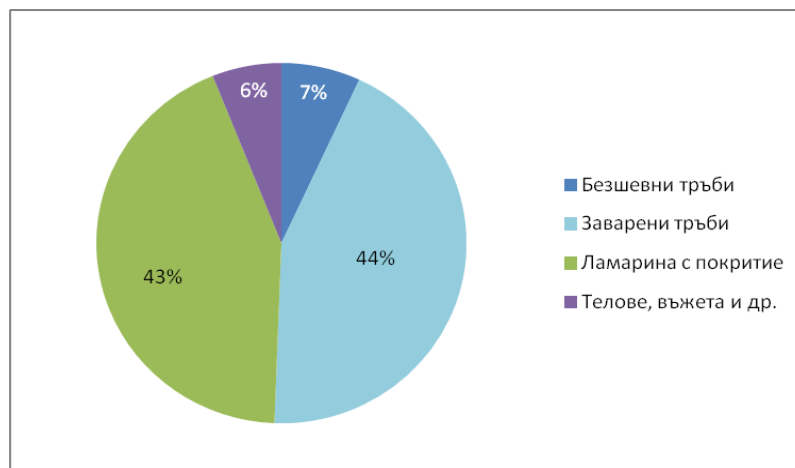
Внесените през 2019 год. **изделия от валцувани черни метали са общо 435.5 хил.т**, ръст от 56 % или 155.9 хил. тона повече в сравнение с количествата, внесени през 2018 год. Това голямо увеличение се дължи изцяло на увеличен внос на тръби (156.3 хил. тона повече спрямо 2018 год.). На фиг. 2.9 са показани количествата за периода 2015-2019 год.

Фигура 2.9

Внос на изделия от ВЧМ, хил.т

Структурата на вноса на метални изделия за последната година е представена на фигура 2.10.

Внос на метални изделия по видове, 2019 год.

Съотношението на отделните продукти съответства на традиционния внос, съобразно потребностите на индустрията. Преобладават тези продукти, които не се произвеждат в страната или се произвеждат в по-малки количества - ламарината с покритие (43%) и тръби (51 %).

2.2.2. ИЗНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Данни за износа на основните продукти от черни метали и изделия за последните пет години и промените за 2019 год. спрямо предходната 2018 год. са дадени в табл.2.4.

Общото количество на изнесените през 2019 год. метални суровини (блок, скрап, полупродукти), както и на прокат и изделия от черни метали е 1 511.2 хил. т. Количеството се задържа на нивото от 2018 год. – спад от едва 14.6 хил. тона (1 %).

Износът на скрап през 2019 год. достига 438.3 хил. тона, най- виското му ниво за последните пет години, като увеличението спрямо 2018 год. е с 57.3 хил. тона (15 %).

Българските производители на дълъг прокат (пръти, профили, арматурно желязо) отчитат спад в износа от 150 хил.тона (23 %) през разглежданата година. Освен при скрапа, ръст в износа се наблюдава и при изделията от ВЧМ (13.5 %), по-конкретно заварените тръби. Основната част от изделията от ВЧМ не са продукция на българските производители, като например прокат и изделия от легирани стомани, безшевни тръби, ламарини с покритие и други.

В стойностно изражение износът на черни метали през 2019 год. е 1 545.3 млн.лева или намаление с 56.7 млн. лева (3.5 %) спрямо 2018 год.

Таблица 2.4

Износ на черни метали и изделия от тях, хил. т

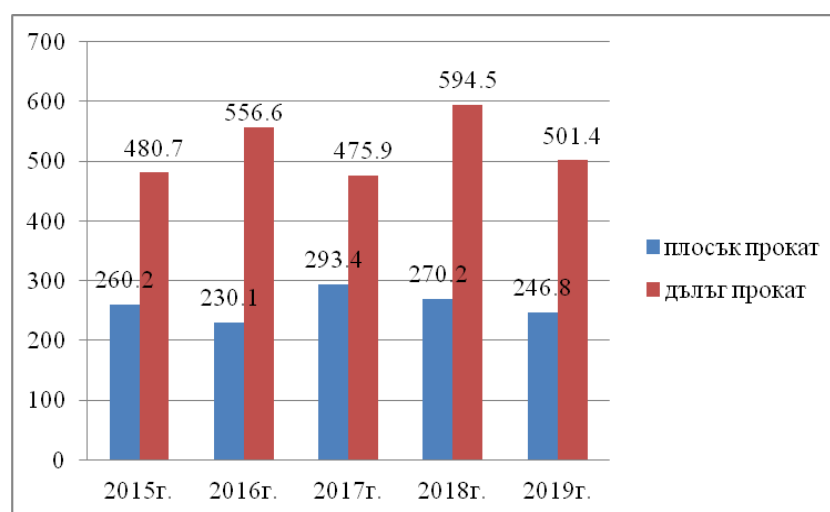
Стоки:	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2019/18 +/-	2019/18 %
Нелегирани - общо	937.5	1 007.20	1 123.90	1190.7	1 141.0	-49.7	95.8
Чугун - блок, гранули, прах	0.8	26.2	8.2	6.3	5.5	-0.8	87.3
Феросплави	2.4	1.3	1.8	3.6	5.3	1.7	147.2
Скрап	239.7	241	398.9	381	438.3	57.3	115.0
Полупродукти	2.3	4.6	2	0.2	7.3	7.1	3650.0
ГВ прокат (рулон и лист)	240.5	208.6	275.5	259.6	227.6	-32.0	87.7
СВ прокат (рулон и лист)	16.9	17	12.7	10	7.8	-2.2	78.0
Валцдрат	27.5	15.7	9.3	2.4	2.3	-0.1	95.8
Пръти	371.7	457.5	378.6	490.8	404.9	-85.9	82.5
Профили	35.7	35.3	36.9	36.8	42	5.2	114.1
Легирани - общо	48.6	52.6	56.3	65.1	63.7	-1.4	97.8
ГВ и СВ рулони и лист	2.8	4.5	5.2	0.6	11.4	10.8	1900.0
Пръти и профили	45.8	48.1	51.1	64.5	52.3	-12.2	81.1
Изделия от ВЧМ	182.2	252.6	557.5	270.0	306.5	36.5	113.5
Безшевни тръби	1.8	2.5	3.1	2.7	2.5	-0.2	92.6
Заварени тръби	168.8	224.8	519.7	232.8	264.9	32.1	113.8
Ламарина с покритие	6.2	11.4	13.6	11.5	13.6	2.1	118.3
Телове,въжета и др.	5.4	13.9	21.1	23.0	25.5	2.5	110.9
Общо, хил.т	1 168.30	1 312.40	1 737.70	1 525.80	1 511.2	-14.6	99.0
Стойност, млн. евро	503.6	527.3	1 015.50	819.1	790.1	-29.0	96.5
Стойност, млн. лева	985	1 031.20	1 986.20	1602	1545.3	-56.7	96.5

Източник: Митническа статистика, НАП

Износът на плосък и дълъг прокат, включително легиран за периода 2015-2019 год. е представен на фиг. 2.11. Изнесени са 246.8 хил. т. плосък прокат, с 23.4 хил. т. по-малко от 2018 год.

Основните дестинации за износ на **плоски нелегирани продукти** през 2019 год. съответстват на предишните няколко години. През 2019 год. износът е разпределен между страните, както следва: Турция (20 %), Румъния (15 %) и Унгария (9 %), с по-малък дял са Германия, Алжир и Гърция, Мексико.

Фигура 2.11

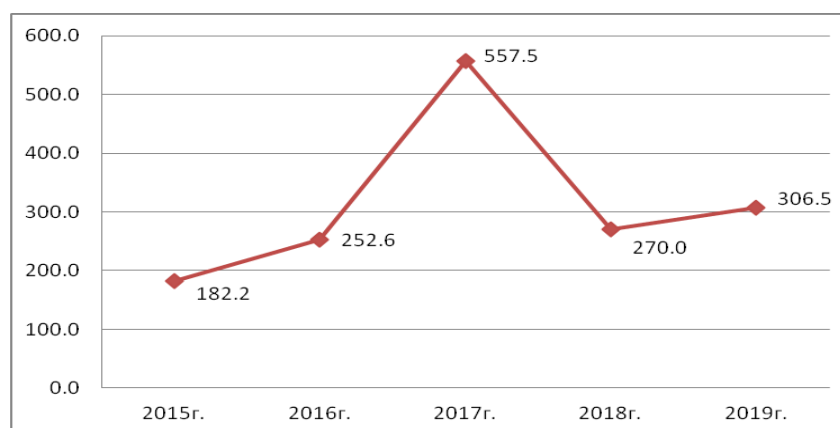
Износ на плосък и дълъг прокат, хил.т

Износът на **дълъг прокат** – общо пръти и профили от стомана е 501.4 хил.т през 2019 год. Спрямо предходната година се отчита спад от 93.1 хил. тона или над 15 %. **Износът на пръти от нелегирани стомани, които са основно производство на българския стоманодобив е 404.9 хил.тона, в сравнение с предходната година е намален с 85.9 хил.тона.** Най-голямо е количеството за Румъния – 59 % от общия износ, следва САЩ с 10 %, Унгария – 5%. По-малки количества са реализирани в съседни държави – Македония, Сърбия, Гърция, както и Италия и Франция.

Износът на **профили от нелегирани стомани** е относително постоянен като количество, като през 2019 год. се отчита слабо нарастване спрямо 2018 год.– с 5.2 хил. т. Основните дестинации за тези продукти през 2019 год. са Украйна (28 %) и Русия (21 %), както и съседни държави – Гърция, Румъния, Македония, Сърбия - общ дял от 38 % от износа.

Износът на метални изделия не характеризира производството на българските предприятия, тъй като той се влияе от вноса и износа на газови тръби по инфраструктурни проекти.

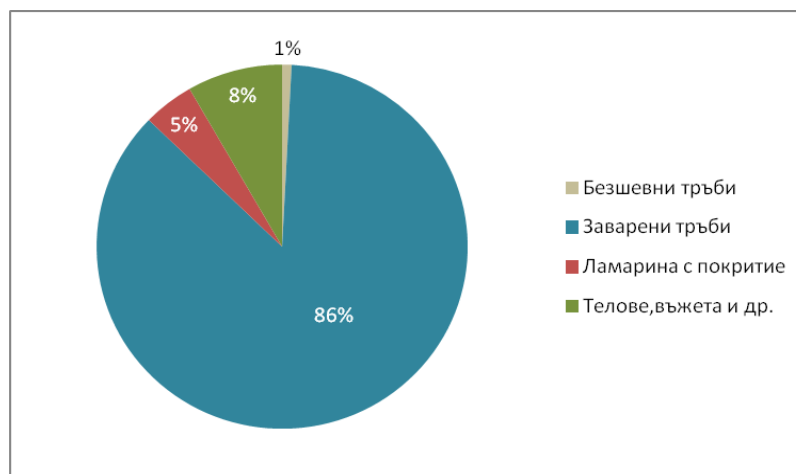
Фигура 2.12

Износ на метални изделия, хил.т

Фиг. 2.13 показва разпределението на износа за 2019 г. по групи изделия. Делът на заварени тръби е 86 %. Това съотношение през годините се запазва и отразява експортния потенциал на произвежданите в страната заварени тръби.

Фигура 2.13

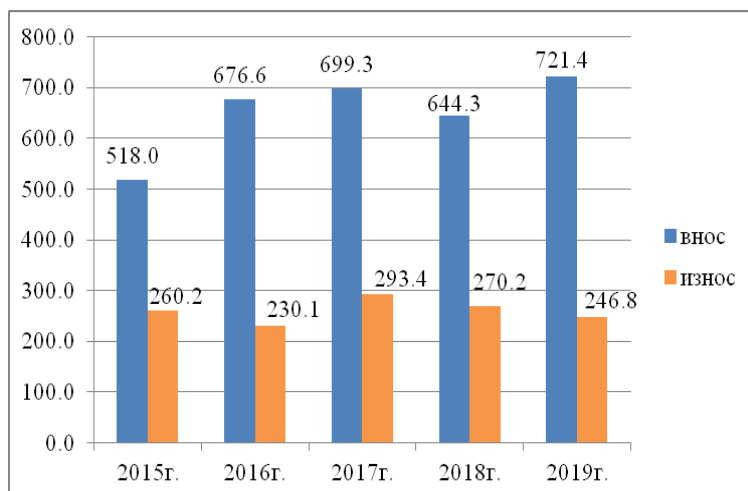
Износ на изделията от ВЧМ, 2019 год.

2.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ

Данните за изнесените и внесени продукти от черни метали характеризират сектора като нетен вносител, с отрицателно външнотърговско салдо.

Вносът и износът на **плосък прокат** за периода 2015 год. – 2019 год. е показан на фиг. 2.14. За последната година се отчита нарастване на общия търговския оборот с 53.7 хил. тона. Целият период се характеризира с много по-висок внос в сравнение с износа, като за 2019 год. разликата е почти 3 пъти, поради намаление на износа и увеличение на вноса през разглежданата година спрямо 2018 год., които за последните пет години достига 40 %.

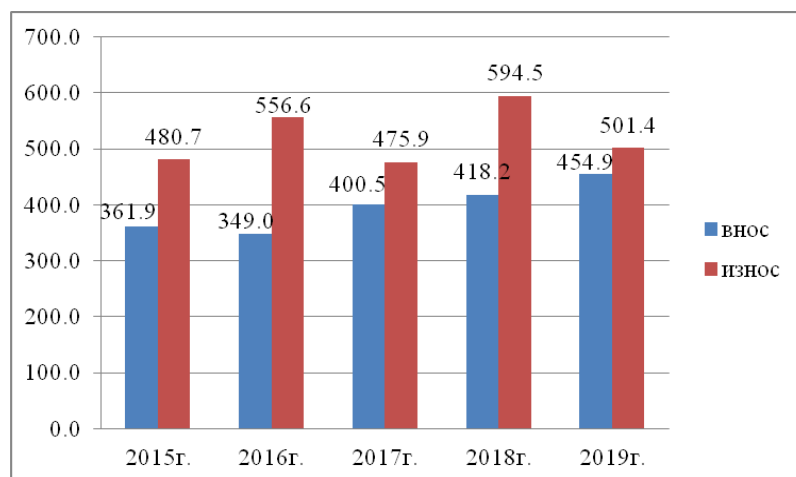
Фигура 2.14

Внос и износ на плосък прокат, хил.т

При дългите продукти (фиг.2.15) тенденцията е обратна: износът е по-голям от вноса, но през 2019 год. разликата намалява. При наличието на мощности за производство на дълги продукти в страната има потенциал за намаляване на вноса, въпреки че през последните години показва тенденция за нарастване. Общо за показания период вносът на дълги продукти отчита ръст от 26 %. Износът отчита намаление от 93.1 хил. тона (15.7 %), а вносът – ръст от 36.7 хил.тона. Въпреки това и през 2019 год. спрямо 2018 год. има положително салдо от 46.5 хил. тона, при 176.3 хил. тона през 2018 год.

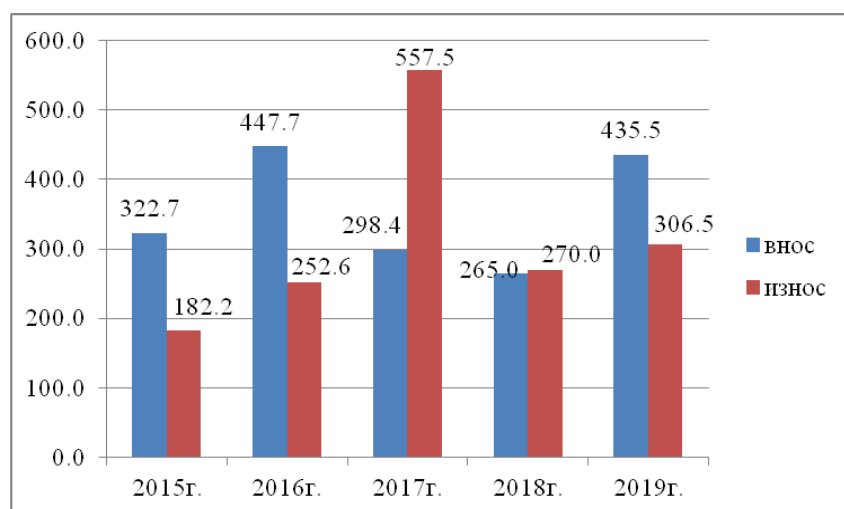
Фигура 2.15

Внос и износ на дълъг прокат, хил.т

Традиционно вносът на изделия надвишава износа между 1.5 – 2 пъти. Това е така и през 2019 год., а от данните за последните пет години, показани на фиг.2.16 се вижда влиянието на заварените газови тръби в общия търговски баланс за посочения период.

Фигура 2.16

Внос и износ на изделия от ВЧМ, хил.т

Обобщеният външнотърговски баланс, отчитащ и разликата между износа и вноса на всички суровини, продукти и изделия от черни метали в табл.2.5 показва **810.1 хил. тона отрицателно търговско салдо за 2019 г.**

Спрямо предходната 2018 год., разликата в полза на вноса нараства с още 243.4 хил. тона.

Таблица 2.5

Външнотърговски баланс на черни метали за 2019 год.

Вид продукция:	Износ, хил. т	Внос, хил. т	Разлика
Полупродукти	7.3	474.6	-467.3
Плосък прокат	246.8	721.4	-474.6
Дълъг прокат	501.4	454.9	46.5
Изделия	306.5	435.5	-129.0
Скрап	438.3	224.0	214.3
Общо	1500.3	2310.4	-810.1

Източник: Митническа статистика, НАП

Данните по групи продукти за 2019 год. показват следното:

- **полупродукти** – за тази група всяка година външнотърговският баланс е отрицателен. България е нетен вносител на заготовки - суровини за следваща преработка по веригата на стойността в металната индустрия;

- **плосък прокат** – и в тази група страната е нетен вносител, вносът надвишава износа с 474.6 хил.тона;

- **дълъг прокат** - износоът е по-висок от вноса, **положителното салдо** в натурално изражение е 46.5 хил.тона с тенденция да намалява;

- **скрап** – всяка година износоът надвишава вноса, съответно с 214.3 хил тона през последната година;

- **изделия от ВЧМ** – при тях салдото е отново отрицателно – вносът е със 129.0 хил.тона по-голям от износа. Влияние оказват газовите проекти.

Данни за **външнотърговския оборот в натура само на валцувани черни метали** и изделия са дадени в таблица 2.6. В тях е отстранено влиянието на следните стоки: чугун, феросплави и скрап, които не са част от производството на металургичната индустрия.

Таблица 2.6

Външнотърговски оборот на продукти и изделия от черни метали, хил. т

Продукти и изделия от ВЧМ	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2019/18 +/-	2019/18 %
Валцувани черни метали							
- внос (вкл.полупродукти)	1 388.7	1 508.0	1 765.8	1 565.8	1 650.9	85.1	105.4
- износ (вкл.полупродукти)	743.2	791.3	769.0	799.8	755.5	-44.3	94.5
Общ оборот	2 131.9	2 299.3	2 534.8	2 365.6	2 406.4	40.8	101.7
Салдо (износ-внос)	-645.5	-716.7	-996.8	-766.0	-895.4	-129.4	116.9
Изделия от ВЧМ							
- внос	322.7	447.7	298.4	265.0	435.5	170.5	164.3
- износ	182.2	252.6	557.5	247.2	306.5	59.3	124.0
Общ оборот	504.9	700.3	855.9	512.2	742.0	229.8	144.9
Салдо (износ-внос)	-140.5	-195.1	259.1	-17.8	-129.0	-111.2	724.7

Източник: Митническа статистика, НАП

Общият оборот на **черни метали**, включително заготовки за 2019 год. е 2 406.4 хил.т – с 40.8 хил.т повече от 2018 год. Отрицателното салдо се увеличава и достига 895.4 хил.т, което се дължи на увеличения внос и намаления износ.

Търговският оборот на **изделия от ВЧМ** през 2019 год. е 742.0 хил.т, нараствайки с 229.8 хил. тона спрямо предходната година. За 2019 год. в тази стокова група ръст има и при вноса, и при износа, като търговското салдо остава отрицателно – 129.0 хил. тона.

2.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

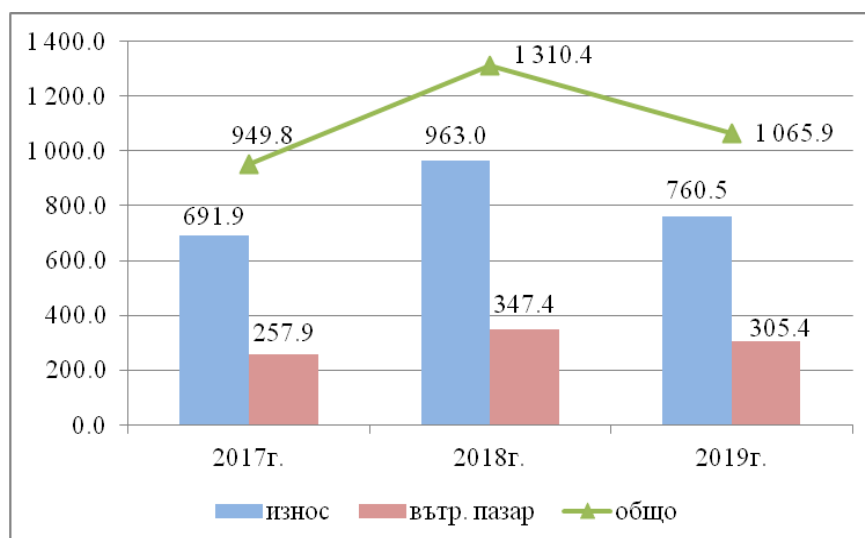
Този раздел представя данни за общата реализация на произведените в страната металургични продукти и изделия от фирми в структурата на БАМИ, в т.ч са дадени количествата за вътрешния пазар и за износ по видове/групи продукти. Тези показатели определят реалното вътрешно потребление за съответния период.

През 2019 год. продажбите на **вътрешния пазар**, реализирани от българските производители на черни метали и изделия от тях са 305.4 хил.тона. отчита се спад спрямо предходната година – с 42.0 хил.тона (12 %).

Износът също намалява спрямо 2018 год. - с 202.5 хил. тона и общият търговски оборот на българските предприятия за 2019 год. е 1065.9 хил.тона.(фиг.2.17).

Общата реализация на ВЧМ и изделия от тях намалява с 244.5 хил. тона през 2019 год.

Фигура 2.17

Реализация на прокат и изделия от ВЧМ*, 2017-2019 год.

* Фирмени данни

В табл. 2.7 е дадени данни за реализацията на плосък и дълъг прокат през 2019 год. Спрямо предходната година се отчита намаление от 240.4 хил. тона в реализираните количества или почти 20 % спад.

Таблица 2.7

Реализация по видове продукти от черни метали(ВЧМ)

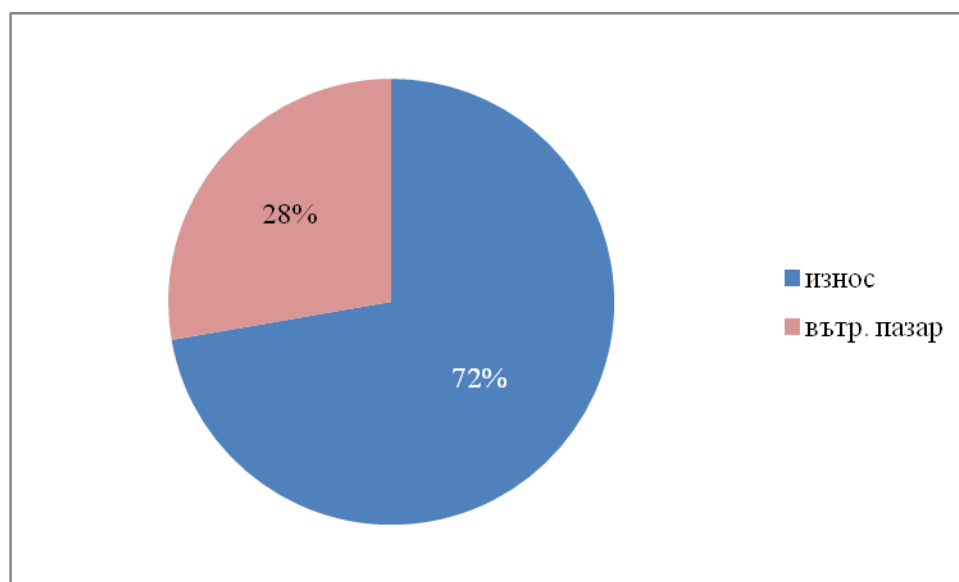
Видове продукция	Износ		Вътрешен пазар		Обща реализация	
	2018г.	2019г.	2018г.	2019г.	2018г.	2019г.
Дълъг прокат	642.4	492.5	270.1	241.0	912.5	733.5
Плосък прокат	269.5	216.9	40.6	31.8	310.1	248.7
Общо прокат	911.9	709.4	310.7	272.8	1 222.6	982.2

Източник: Фирмени данни

Произвежданите в страната валцувани черни метали, продукти и изделия от тях се реализират основно на външни пазари. Либералната търговската политика и свободен пазар за тези стоки, както в рамките на ЕС, така също в регионален и световен мащаб създават силно конкурентна среда и производителите често се сблъскват с нелоялен внос от трети страни. Това е пречка както за реализиране на по-големи количества на вътрешния пазар, така и за пазарите на ЕС.

През 2019 год. съотношението износ/вътрешен пазар за основните металургични продукти (плосък и дълъг прокат) е 72.0/28.0 (фиг. 2.18).

Фигура 2.18

Реализация на продукти от ВЧМ, 2019 год.

2.2.5. РЕАЛНО ВЪТРЕШНО ПОТРЕБЛЕНИЕ (РВП) НА СТОМАНЕНИ ПРОДУКТИ

Потреблението на стомана и стоманени продукти е важен индикатор за състоянието на индустрията. Промените в този показател показват тенденции на растеж или спад в индустриалното развитие, те говорят и за структурата на икономиката в съответната страна.

Реалното вътрешно потребление /РВП/ на валикувани черни метали и изделия от тях е сумата от реализираната от фирмите продукция на вътрешния пазар и вноса на тези продукти в страната.

РВП през 2018 и 2019 год. е дадено в таблица 2.8. Внесените количества са по данни от Агенция Митници и НАП, а вътрешната реализация е по информация на българските производители.

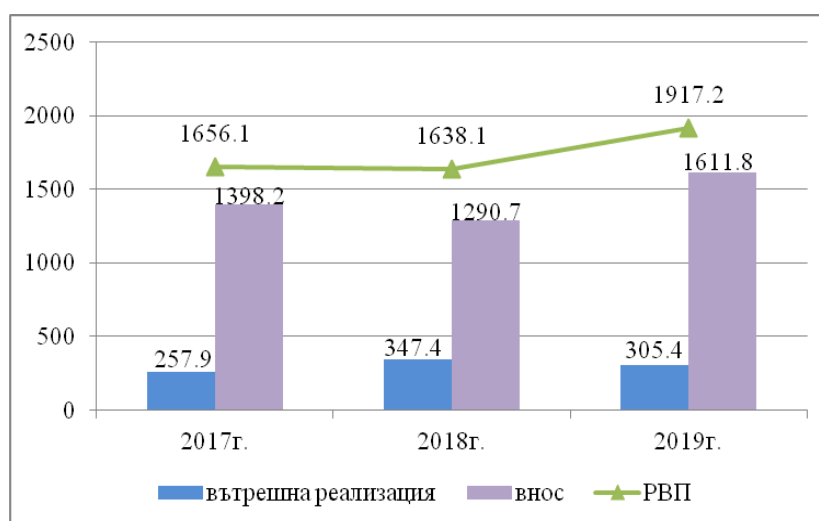
През 2019 год. **РВП на стоманени продукти нараства с 279.1 хил. тона спрямо 2018 год. и достига 1 917.2 хил. тона (17 %).**

Таблица 2.8

Продукти	2018г.			2019г.			2019/2018	
	вътрешна реализация	внос	РВП	вътрешна реализация	Внос	РВП	Разлика	%
Дълъг прокат	270.1	381.4	651.5	241.0	454.9	695.9	44.4	106.8
Плосък прокат	40.6	644.3	684.9	31.8	721.4	753.2	68.3	110.0
Общо прокат	310.7	1 025.7	1 336.4	272.8	1 176.3	1 449.1	112.7	108.4
Изделия от ВЧМ	36.7	265.0	301.7	32.6	435.5	468.1	166.4	155.2
Общо	347.4	1 290.7	1 638.1	305.4	1 611.8	1 917.2	279.1	117.0

Източник: Митнически данни и НАП (внос)
Фирмени данни (вътрешна реализация)

Фигура 2.19

Реално вътрешно потребление, 2017-2019 год.

Потреблението на стоманени продукти се изразява и чрез т.нар. видимо потребление (ВП), което се определя по следната формула:

ВП = (П + В) – И, където

ВП – видимо потребление, хил. т

П – произведени стоманени продукти, хил. т

В – внесени стоманени продукти, хил. т

И – изнесени стоманени продукти, хил. т (без чугун, феросплави и скрап)

През 2019 год. видимото потребление (**ВП**) на стоманени продукти в **България е 1 525.6 хил.т**. Увеличението е за трета поредна година и спрямо 2018 год. е със 215.6 хил.т.

Таблица 2.9

Видимо потребление на стоманени продукти, хил.т

Година	Производство	Внос	Износ	ВП	ВПГН
2012	895.1	1 028.8	951.8	972.1	133.5
2013	945.1	1 125.9	923.0	1 148.0	157.6
2014	1 016.2	1 487.1	984.9	1 518.4	210.8
2015	953.5	1 338.6	923.1	1 369.0	191.4
2016	1 023.2	1 473.3	1 039.3	1 457.2	205.2
2017	946.6	1 398.2	1 326.8	1 018.0	144.4
2018	1 130.9	1290.7	1 111.9	1 309.7	192.4
2019	968.3	1 611.8	1 054.8	1 525.3	219.4

Източник: Фирмени данни (производство), митнически данни (внос и износ)

Важен показател за индустриалното развитие на страните е видимото потребление в килограми на глава от населението (ВПГН).

За България ВПГН се движи между 150 – 200 кг/човек при средно за ЕС(28) над 300 кг/човек. През 2019 год. ВПГН в България е 219.4 кг./човек, като това е най-високата му стойност през последните 8 години (Табл. 2.9). ВПГН е показател за структурата на икономиката и за развитите индустриални страни е около и над 500 кг/човек.

Най-високо ВПГН в света, включително и в страните от ЕС през 2019 год. имат следните държави:

- Южна Корея – 1 039.0 кг/човек
- Тайван(Китай) – 759.58 кг/човек
- Чехия – 673.6 кг/човек
- Китай – 632.9 кг/човек
- Япония – 498.1 кг/човек
- Австрия – 444.5 кг/човек
- Италия – 420.5 кг/човек
- Германия – 417.9 кг/човек

Средното ВПГН за ЕС (28) през 2019 год. е 309.6 кг/човек.

Определеното за 2019 г. Реалното вътрешно потребление (РВП) и видимото потребление (ВП) на стомана за България показват различни, но относително близки стойности. Видимото потребление и защото отчита не само вътрешната реализация на производителите, но и влиянието на различни фактори, като складови наличности, реекспорт на метали и др. И двата показателя отразяват реалната тенденция на спад или ръст в потреблението за определен период от време, което е индикатор и за структурата на икономическо развитие на страната.

През 2019 год. световното потребление на стомана е 1 767.5 мил. тона., със 59.1 млн. тона повече от 2018 г. Отчита се ръст от 3.5 %. Тенденцията в световен мащаб е за непрекъснато повишаване на потреблението на стоманени продукти. Най-голям потребител, както и през 2018 год., остава Китай – с 907.5 млн. тона (със 71.4 млн тона повече от 2018год.). През 2019 год. в ЕС (28) потреблението намалява с 9.3 млн. тона и е 158.7 млн. тона или спад от над 5 %.

През 2019 год. САЩ и Канада също намаляват потреблението си на стоманени продукти с по 2 млн. тона спрямо предходната година.

2.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ОГНЕУПОРНИ МАТЕРИАЛИ И ИЗДЕЛИЯ

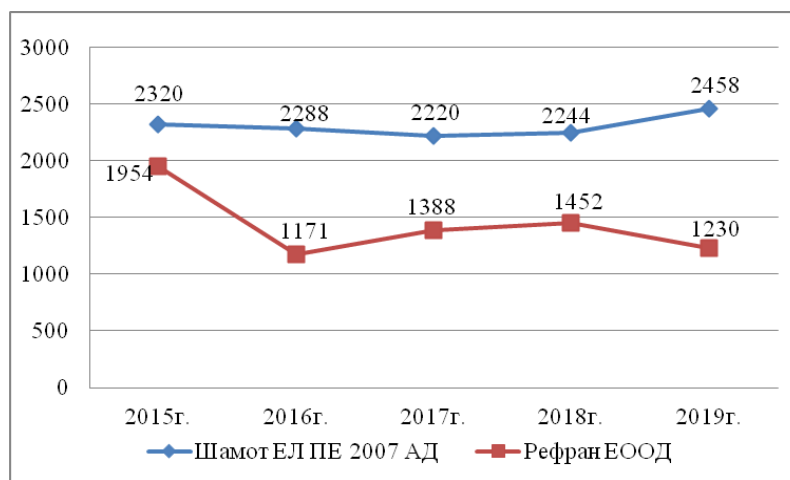
Производството на огнеупори и огнеупорни изделия е дейност, пряко свързана с металургичната индустрия. Основни доставчици на огнеупорни материали за облицовка и обмазване на пещите и агрегатите за топене, за съхраняването и разливането на течния метал са фирмите „Шамот ЕЛ ПЕ 2007” АД и „Рефран” ЕООД, членове на БАМИ.

Производството е предназначено основно за вътрешно потребление, което зависи от изпълняваните строителни и ремонтни дейности на пещни агрегати от различни сектори на индустрията (металургията и енергетиката).

„Рефран” ЕООД се специализира в производството на технологични неформовани огнеупорни продукти с висока добавена стойност. Произвежда и малки количества формовани изделия. Предприятието успешно изпълнява проекти по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ и „Развитие на човешките ресурси“ от програмен период 2014 – 2020. Монтирани са нови дробилки за смилане на отработени огнеупори, построен е соларен парк за производство на електроенергия за собствени нужди.

Предприятието работи по система на кръговата икономика и използва като основна суровина излезли от употреба огнеупорни материали. Намалява потреблението на първични ресурси и опазва околната среда.

Фиг. 2.20

Производство на огнеупорни материали, тона

Произведените през 2019 год. огнеупорни материали в двете предприятия, членове на БАМИ е общо 3 688 тона. Количеството е на нивото от предходната 2018 год – само 4 тона по-малко.

Шамот ЕЛ ПЕ АД отчита ръст в производството – с 214 тона (9.5 %), а Рефран ЕООД – намаление с 222 тона (15 %).

През отчетната година няма реализиран износ на огнеупорни материали.

2.4. ЛЕЕНЕ НА МЕТАЛИ

Мощностите за производството на отливки от черни и цветни метали и техните сплави са обособени като самостоятелни предприятия или влизат в състава на други производства по веригата на преработка до крайни продукти и изделия. В тези случаи леярската дейност не се отчита самостоятелно, отливките не са стокова продукция за такива предприятия. Пример е **„Берг Монтана Фитинги” ЕАД, гр. Монтана**. Техните отливки са част от технологичната схема и се ползват за производство на фитинги, които са крайната продукция с реализация основно за износ.

В дейност „Производство на основни метали” леенето има Код 24.5 и тя включва производство на всички видове отливи от метали и сплави, които са крайна стокова продукция. В страната има леярски мощности с капацитет, надвишаващ днешните вътрешни потребности. В периода на икономическия преход част от тези предприятия бяха ликвидирани, а други минаха през процедури за несъстоятелност. Но и сега тези мощности не са достатъчно натоварени. Запазването и развитието им зависи от тяхната конкурентоспособност и намирането на външни пазари.

От действащите леярски мощности в страната членове на БАМИ са фирмите: ВМВ Метал ЕООД (Чугунолеене Ихтиман), ИПО ООД, Леяро-ковашки машиностроителен комплекс АД, Чугунолеене Първомай АД.

„ИПО” ООД, гр. Карлово изработва резервни части и детайли за индустрията, включително за металургичните предприятия. Производител е на единични, малки и средни серии отливки от черни и цветни метали, с последваща частична или цялостна механична обработка.

„ВМВ Метал” ЕООД с мощностите си в гр. Ихтиман има потенциал за производство на средни и едрогабаритни отливки, включително с последваща механична и повърхностна обработка до готово изделие. С възможностите на „Леяро-ковашки машиностроителен комплекс” АД, гр.Радомир, фирмата има капацитет да изработва големи и отговорни съоръжения за минната и металургична индустрия и други потребители от страната и чужбина.

По последните данни на НСИ показателите от производствената дейност на предприятията, отчитащи се по КИД 24.5. Леене на метали в страната за две последователни години са, както следва:

Таблица 2.10

Показател	2017г.	2018 г.	2018/2017 %
Произведена продукция, млн.лева	241	230	95.4
Добавена стойност, млн.лева	91	84	92.3
Брой заети лица в 24.5 Леене на метали	3 909	3 498	89.5
Средна работна заплата (СРЗ), лева	943	1003	106.4

През 2018 год. броят на заетите в леярството намалява с 411 души, а в СРЗ се отчита 6.4 % ръст при 10 % за цялата дейност.

По данни на Евростат за 2018 год. в ЕС (27) всички металургични дейности, включващи производството, преработката и леенето на метали отчитат промишлена продукция на обща стойност 357 млрд. евро, в т.ч. **леенето на метали са произвели 38.0 млрд.евро.** Тази стойност съответства на нивото на производство за 2017 г. Въпреки това относителният дял намалява от 11 % на **10.6 % в общия обем на европейското металургично производство.**

През 2018 год. стойността на произведената леярска продукция от фирмите в България намалява с 11 млн. лева (4.6 %). **Делът на металолеенето в произведената металургична продукция в страната остава много нисък – 2.3 % (2.5 % през 2017).**

РАЗДЕЛ ТРЕТИ

ЦВЕТНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ

3.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Цветната металургия през 2019 год. се характеризира с устойчиво производство, но и с променящи се цени на цветните метали и условията международните пазари. За да подобрят своята конкурентоспособност и позициите си в световния търговски обмен компаниите продължават да инвестират в нови мощности, технологии и модернизация, с цел енергийна, суровинна и екологична ефективност. Само през 2019 год. в сектора са вложени над 150 млн.лева за изпълнение на нови инвестиционни проекти.

3.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА МЕД (АНОДНА И ЕЛЕКТРОЛИТНА)

В България анодна/електролитна мед се произвежда в Аурубис България АД. Компанията е част от водещата интегрирана група Аурубис АД за производство и преработване на мед в света.

Аурубис България АД се състои от четири основни производствени единици: металургично производство, рафинерия за катодна мед, инсталация за производство на сярна киселина като пречиствателно съоръжение и обогатителна фабрика. В предприятието се произвежда анодна и катодна мед, както и странични стокови продукти като сярна киселина, аноден шлам, фаялит.

Електролитната мед намира широко приложение в производството на медни продукти и изделия, в електротехниката и електрониката, машиностроенето, енергетиката, химията, строителството, автомобилостроенето и бита.

За периода от приватизацията на компанията през 1997 год. до края на 2019 год. за модернизация на производството, инфраструктурата и опазване на околната среда са инвестирани над 1.2 млрд. лева.

Вложените през 2019 год. средства са над 25 млн. евро. Изпълнени са проекти за охлаждане на шлаките в кофи, който ще подобри кристализацията и намали емисиите в сравнение с охлаждането в ями; извършена и модернизация на енергопреносната и енергоразпределителната система на предприятието, реновация на пътната инфраструктура и сградния фонд и изграждането на нова клетка на депото за съхранение на фаялит.

Данни за преработените концентрати и скрап при производството на анодна и електролитна мед за периода 2015 г. – 2019 г. са представени в таблица 3.1 и на фиг.3.1.

Таблица 3.1

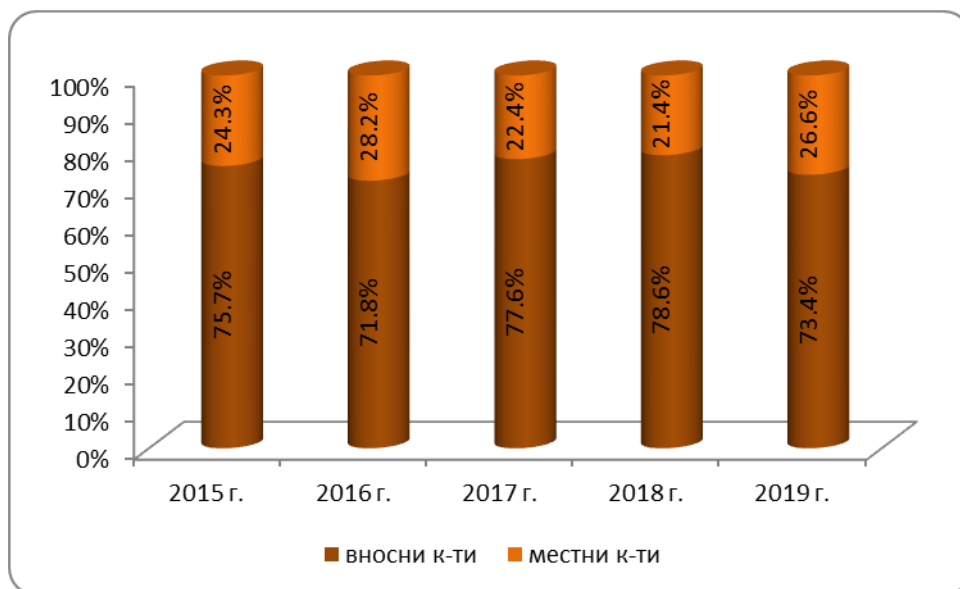
Преработени суровини за производство на анодна и електролитна мед

Продукт	2015	2016	2017	2018	2019	Разлика 2019/2018	
						+/-	%
Концентрати, т	1 203 248	1 055 636	1 357 144	1 364 490	1 160 132	-204 358	85.0
- съдържание на мед, %	24.57	23.69	24.00	23.94	22.95	-0.99	
- метално съдържание, т	295 690	250 080	325 754	326 661	266 250	-60 411	81.5
в т.ч.: във вносни	223 942	179 507	252 751	256 820	195 323	-61 497	76.0
в местни	71 748	70 573	73 003	69 841	70 927	1 086	101.6
Скрап (закупен), т	56 168	51 768	52 507	41 844	39 814	-2 030	95.15

Източник: Фирмени данни.

През 2019 год. са преработени 1 160 132 т вносни и местни медни концентрати със съдържание на мед в тях 266 250 тона. Концентратите са с 204 358 т по-малко от 2018 год. и е от намаления внос. Съотношението на съдържащия се метал във вносните и местни първични суровини е представено на фиг. 3.1. Делът на вложените вносни концентрати намалява с 5 %, увеличава се този на местното производство. Количествата на българските концентрати се запазват приблизително на едно ниво – със съдържание на мед около 70 хил.тона/год.

Фигура 3.1

Преработени концентрати, т. метал

За втора поредна година преработените медни отпадъци намаляват. През 2019 г. те са с 4.9 % по-малко от предходната.

Производството на анодна и електролитна мед за периода 2015 г. – 2019 г. е представено в таблица 3.2 и на фиг. 3.2.

Таблица 3.2

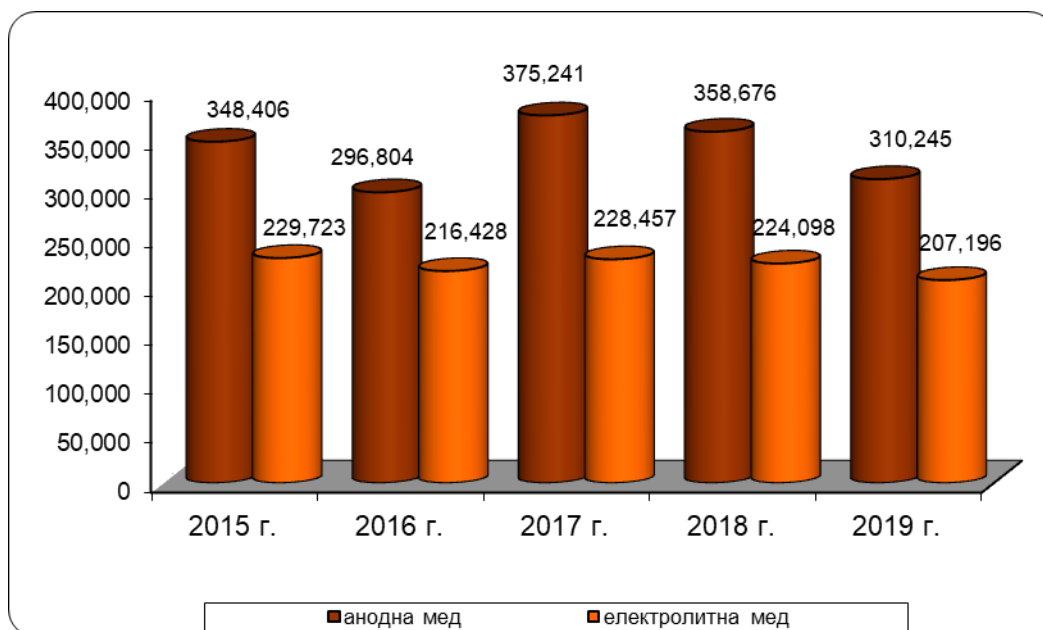
Производство на анодна и електролитна мед, тона

Продукт	2015	2016	2017	2018	2019	Разлика 2019/2018	
						+/-	%
Анодна мед	348 406	296 804	375 241	358 676	310 245	-48 431	86.5
Електролитна мед	229 723	216 428	228 457	224 098	207 196	-16 902	92.6

Източник: Фирмени данни.

През 2019 г. производството на анодна и катодна мед намалява съответно с 13.5 % и 7.4 %, поради извършени приз годината планови и извън-планови ремонти. Намалените количества преработени концентрати води до намаляване и на количествата на съдържащата се сяра за производство на сярна киселина. Произведени са 1 160 120 т, с около 150 хил. тона по-малко, спад от 11.4 % спрямо 2018 год.

Фигура 3.2

Производство на анодна и електролитна мед 2019г., тона

През 2019 год. световното производство на рафинираната мед е 23.9 млн.тона, намалява минимално с 0.7 %. Количествата на произведената електролитна мед в света за последните три години са представени в таблица 3.3 и фиг.3.3.

По региони най-голям спад има в САЩ и Южна Америка /Чили и Перу/, следва Африка/Замбия/ и Европа /държави-членки на ЕС/.

Таблица 3.3

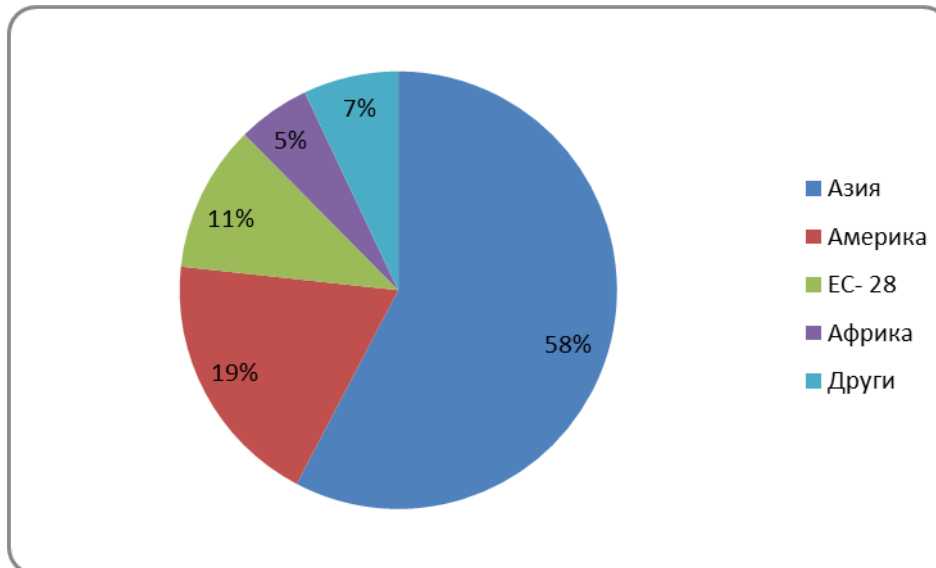
Световно производство на електролитна мед, хил. тона

Регион	2017	2018	2019	Разлика 2019/2018	
				+/-	%
Азия	13 190	13 510	13 802	292	102.2
Америка	4 783	4 791	4 553	-238	95.0
Европа	3 885	3 954	3 860	-94	97.6
в т.ч.ЕС- 28	2 728	2 699	2 601	-98	96.4
Африка	1 290	1 436	1 284	-152	89.4
Други	376	407	425	18	104.4
Общо	23 524	24 098	23 925	-173	99.3

Източник: ICSG

Азия е на първо място по производство на електролитна мед с дял от 57.7 % и единствен регион с ръст от 2.2 %. Основен принос за растежа има Китай. Следва Америка с дял от 19 % и намаление на рафинираната продукция с 5 %. **Европа заема трето място с дял от 16.1 % и намаление с 2.4 %.** Делът на ЕС(28) в производството на Европа е 67 % , а в това на света – 10.9 %.

Фигура 3.3

Световно производство на електролитна мед (по региони), 2019 г., %

Произведената в България електролитна мед през 2019 год. е **0.87 % от световната продукция и 7.97 % от тази в ЕС (28)**, съответно 0.94 % и 8.49 % през 2018 год. **Анодната мед има 1.55 % дял от световното и 14.1 % от производството на ЕС.**

3.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО

„КЦМ” АД е единственото предприятие в страната и водеща компания в Югоизточна Европа и Черноморския регион със специализация в производството на олово, цинк и съпътстващи метали и продукти, предимно от първични суровини. Компанията е част от „КЦМ 2000” АД, една от най – големите индустриални групировки в България. Има производствена дейност в областта на рудодобива, производството на концентрати, добив на цветни и благородни метали и техните сплави, химически продукти, технологичен инженеринг, комплексен индустриален сервиз.

Изпълнен е мащабен проект „Технологично обновяване и разширение на производството /ТОРП/“ в „КЦМ” АД и се въведе технологична схема на интегрирано оловно и цинково производство на основа на най-съвременно технологично обновление, повиши се ресурсната ефективност и се разшири суровинния микс.

През 2019 год. започна подготовката за реализация на инвестиционен проект „Технологично интегриране на КЦМ“ на стойност 130 млн.евро. Той ще надгради постиженията на ТОРП и ще приложи най-добрите практики за производство на олово и цинк, съчетани с най-висока степен на рециклиране на отпадъци, съдържащи метали от тяхната производствена листа.

През 2019 година новите инвестиции възлизат на 23.9 млн. лева. Основните аспекти в инвестиционната дейност са: Оптимизиране работата на пречиствателните съоръжения в ТУ “Велц и рециклинг“ и на технологичните газове от пържилни пещи. Газифицирана е Велц пещ №4 и са подменени филтър-мощностите в кадмиево производство. Инвестициите оптимизират работата на технологичните съоръжения, подобряват енергийната ефективност и параметрите на околната среда.

Данни за преработените първични /концентрати/ и вторични суровини при производството на олово са показани в таблица 3.4. и на фиг. 3.4.

Таблица 3.4

Основни суровини за производството на олово, тона

Продукт	2015	2016	2017	2018	2019	Разлика 2019/2018	
						+/-	%
Метал в концентрати	61 908	61 358	52 149	60 192	54 468	-5 724	90.5
в т.ч.: във вносни	45 452	41 670	36 050	45 469	37 371	-8 098	82.2
в местни	16 456	19 688	16 099	14 723	17 097	2 374	116.1
Отпадъци/полупродукти(външни)	20 604	11 235	15 849	11 809	18 356	6 547	155.4

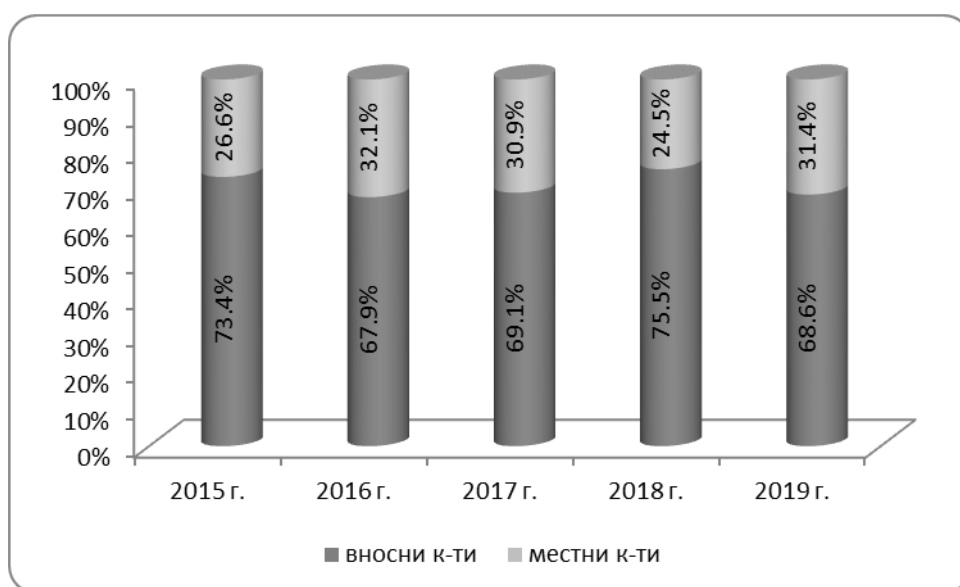
Източник: Фирмени данни.

Преработените концентрати през 2019 год. съдържат 54 468 т олово, с 5 724 т по-малко метал от предходната година. Намалението е изцяло от вносните суровини. Те се компенсират, както от повишените количества метал от местни концентрати, така и от преработката на отпадни

оловосъдържащи продукти. Вложените местни (собствени) концентрати нарастват с 16.1 % и техният дял представлява 31.4 % от общото количество на съдържащото се в концентратите олово при 23 % през предходната година (фиг.3.4).

Намаленото олово в концентрати се компенсира от увеличените количества на вложените оловни отпадъци и полупродукти. Новата оловна инсталация дава възможност да се увеличи преработването на нестандартни оловни суровини, полупродукти и отпадъци. През 2019 г. те са с 6 547 т повече от предходната (ръст от 55.4 %). Относителният им дял /като метално съдържание/ в суровините от 16.4 % през 2018 г. нараства до 25.2 %.

Фигура 3.4

Преработени концентрати, т. метал

Вторичните оловни суровини, включително акумулаторни отпадъци заемат значителен дял в суровинния баланс при производството на олово и оловни сплави. В страната се рециклират над 50 хил.тона.

Освен в КЦМ АД, модерни мощности за преработка на оловни акумулаторни отпадъци и негодни за употреба оловни батерии са изградени в Монбат Рисайклинг ЕАД и ЕЛ БАТ АД

„Монбат Рисайклинг“ ЕАД е голям преработвател на оловни отпадъци и производител на оловни сплави в страната. Компанията е част от икономическата групировка Монбат Груп и продукцията се влага в производството на оловни акумулаторни батерии. През 2019 год. в предприятието са инвестирани 3 мил.лева за нови съоръжения.

„ЕЛ БАТ“ АД също се рециклират оловни отпадъци, вкл. и негодни за употреба оловни акумулатори по съвременни технологични схеми. След модернизация и увеличаване на капацитета днес предприятието произвежда 15 хил.тона вторично олово.

Данни за общото производство на олово, включително акумулаторни сплави от 2015 г. до 2019 г. са представени в таблица 3.5 и на фиг. 3.5.

Таблица 3.5

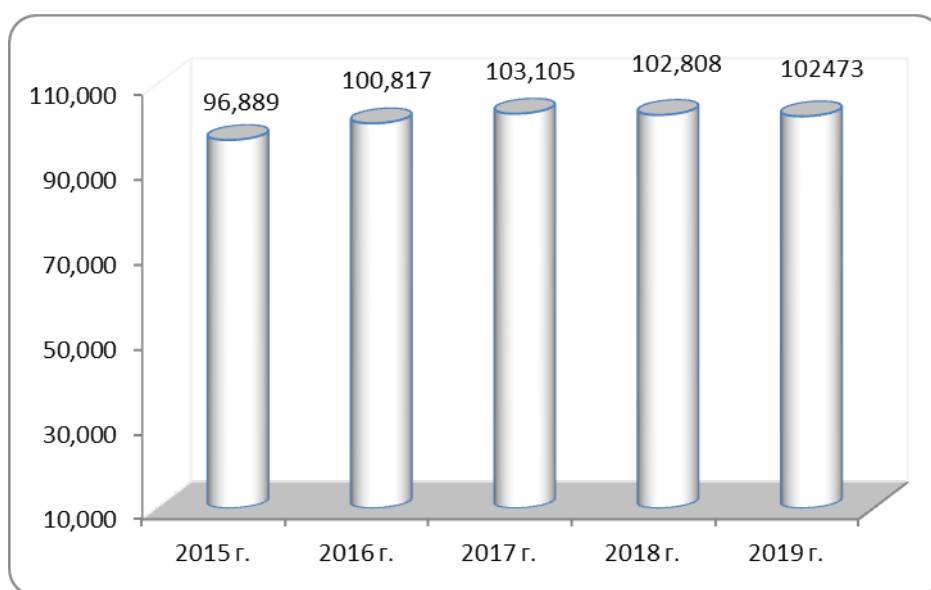
Производство на олово, тона

Продукт	2015	2016	2017	2018	2019	Разлика 2019/2018	
						+/-	%
Олово, блок-първично	70 252	69 256	71 653	71 697	71 595	-102	99.9
„КЦМ” АД	70 252	69 256	71 653	71 697	71 595	-102	99.9
Олово, вторично	26 637	31 561	31 452	31 111	30 878	-233	99.3
„Монбат Рисайкл.” ЕАД	16 231	16 581	16 502	16 211	15 878	-333	97.9
„ЕЛБАТ” АД	10 406	14 980	14 950	14 900	15 000	100	100.7
Олово - общо	96 889	100 817	103 105	102 808	102 473	-335	99.7

Източник: Фирмени данни.

Общото количество на произведеното олово през 2019 г. е 102 473 т, с минимално намаление от 0.3%. При първичното олово на блок от концентрати, полупродукти и вторични ресурси е на нивото от предходната година (99.9%), а при вторичното от преработката само на акумулаторни отпадъци има лек спад от 0.7 %.

Фигура 3.5

Производство на олово - общо, тона

Световното производство на олово по региони и страните, най-големи производители през последните три години са представени в табл. 3.6, а на фиг. 3.6 относителният дял по региони за 2019 год.

Таблица 3.6

Световно производство на олово, хил. тона

Страна/Регион	2017	2018	2019	Разлика 2019/2018	
				+/-	%
Азия, в т.ч	7 211	7 357	7 507	150	102.0
- Китай	4 870	4943	5 100	157	103.2
- Р.Корея	800	801	800	-1	99.9
- Индия	570	623	640	17	102.7
Америка, в т.ч.	2 092	2 179	2 207	28	101.3
- в т.ч. САЩ	1 121	1 157	1 170	13	101.1
ЕС (28), в т. ч.	1 784	1 734	1 715	-19	98.9
- Германия	354	315	326	11	103.5
- Великобритания	323	303	298	5	98.3
Други	479	559	490	-69	87.7
Общо	11 566	11 829	11 919	90	100.8

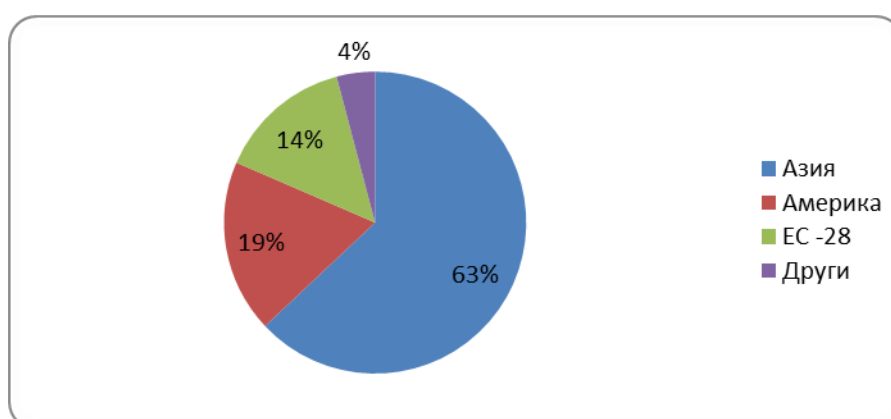
Източник: ILZSG

Азия е с най-голям относителен дял в световната продукция (63 %) и ръст от 2 %, отново има увеличено производство в Китай – с 3.2% и в Индия - с 2.7 %. В Америка производството нараства с 1.3 % с незначителни ръстове в САЩ, Мексико и Канада, като относителният дял на региона е 18,5 % от световното производство на олово.

ЕС(28) заема трето място с дял от 14.4 % (15 % през 2018 г.) и намаление на продукцията с 1.1 % (в Италия - с 5.3 %, в Полша – с 4.4%, Испания - 2.9%).

Германия е с най-голям относителен дял в ЕС (19 %) и ръст от 3.5%. Великобритания и Испания заемат втора и трета позиция с дял съответно 17.4 % и 9.9 % .

Фигура 3.6

Световно производство на олово (по региони), 2019 г., %

През 2019 год. общото количество, олово произведено в България, представлява 0.88 % от световното и 5.98 % от това на ЕС (28) при 0.87 % и 5.93 % за 2018 год.

По обем на произведеното олово от първични и вторични суровини България запазва седмата си позиция от страните-производители в ЕС.

3.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦИНК

В интегрираното производство на КЦМ АД се преработват и цинкови концентрати, цинк-съдържащи полупродукти и вторични суровини до блокови цинк и цинкови сплави.

Като съпътстващи продукти от оловните и цинкови суровини се произвеждат редица други редки и благородни метали и химически продукти (сярна киселина, кадмий, телур, злато, сребро).

Преработеният метал в местни и вносни концентрати и вложените вторични суровини/скрап при производството на цинк са показани на таблица 3.7.

Таблица 3.7

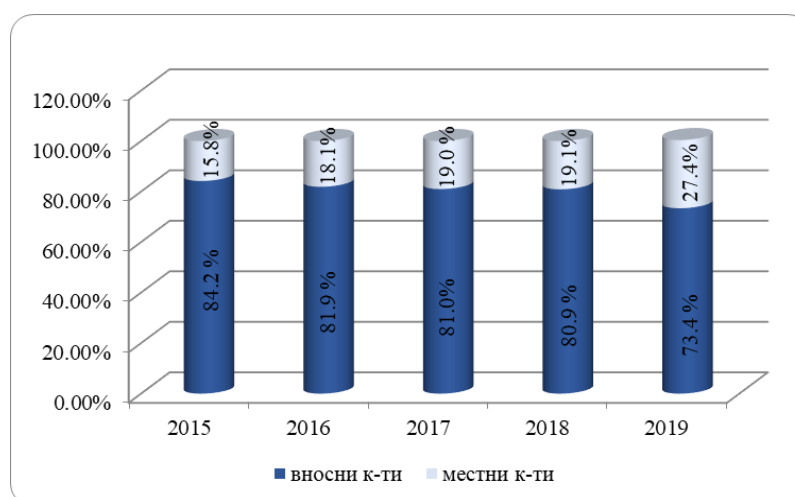
Преработени суровини при производство на цинк, тона

Продукт	2015	2016	2017	2018	2019	Разлика 2019/2018	
						+/-	%
Метал в концентрати, в т.ч.:	68 043	63 011	57 307	59 646	54 688	-4 958	91.7
- вносни	57 260	51 596	46 421	48 279	40 118	-8 161	83.1
- местни	10 783	11 415	10 886	11 367	14 570	3 203	128.2
Преработен външен отпадък	11 983	16 802	16 226	18 191	19 231	1 040	105.7

Източник: Фирмени данни

През 2019 год. преработените концентрати съдържат 54 688 т цинк - с 8.3 % по - малко от предходната година. Разликата е изцяло от намаления внос на първични суровини. Чрез разширяване на суровинния микс вложените вторични суровини нарастват с 1040 т и техният дял в общия суровинен баланс достига 26 % (23.4% през 2018 г.) Цинкът в местните концентрати вече представлява 26.6 % от общото количество на метала във вложените концентрати (19.1% през 2018 г.). За последните години има тенденция този дял да нараства в резултат на новите инвестиции за развитие на минния добив.

Фигура 3.7

Преработени концентрати, т. метал

Данните за произведения цинк през последните пет години са показани в таблица 3.8.

Таблица 3.8

Производство на цинк, тона

Продукт	2015	2016	2017	2018	2019	Разлика 2019/2018	
						+/-	%
Цинк - общо	75 095	75 811	73 715	75 150	73 512	-1 638	97.8

Източник: Фирмени данни

През 2019 год. са произведени 73 512 т цинк, с 1 638 т (2.2 %) по-малко от предходната година.

В таблица 3.9 и на фигура 3.8 е представено производството на цинк в света по региони, най-големите производители, относителен дял и ръст/спад спрямо предходната година.

Таблица 3.9

Световно производство на цинк, хил. тона

Страна/Регион	2017	2018	2019	Разлика 2019/2018	
				+/-	%
Азия, в т.ч.	8 906	8 310	8 828	518	106.2
- Китай	6 144	5 607	6160	553	109.9
- Индия	818	746	708	-38	94.9
Европа, в т.ч.	2 422	2 506	2 412	-94	96.2
- ЕС (28), в т.ч.	1 993	2 060	2 012	-48	97.7
Америка, в т.ч.	1 613	1 729	1749	20	101.2
- Канада	598	696	655	-41	94.1
Други	545	557	510	-47	91.6
Общо в света	13 486	13 102	13 499	397	103.0

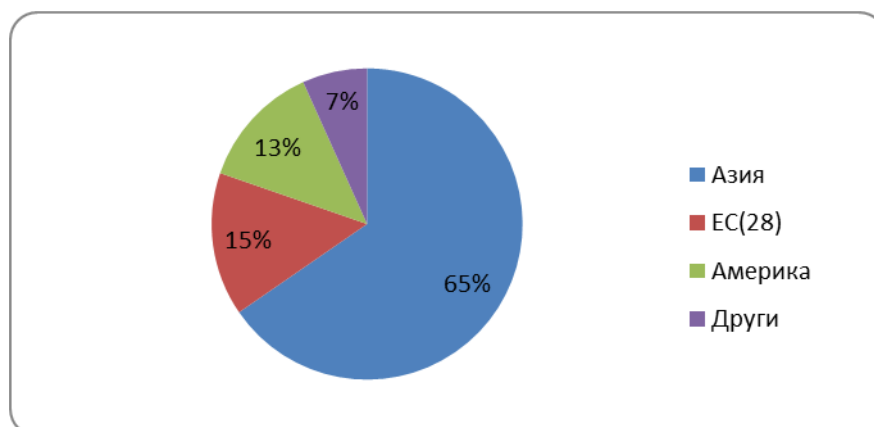
Източник: ILZSG

Световната продукция през 2019 год. нараства общо с 3 %.

Азия е с най-голям дял в световното производство – 65%. Увеличеното производство в Китай от 9.9% е причина за отчетения ръст в региона с 6.2%.

ЕС(28) запазва второто си място като производител с относителен дял от 15 % , но на годишна база намалява с 2.3 %, главно поради спада в Нидерландия – с 10.4 % и Франция – с 8.4 %. Испания е най-големия производител в ЕС с дял от 24.8 %, следва Финландия - с 14.4% и Белгия с 13.4 %.

Америка заема трето място с 13 % относителен дял и ръст от 1.2%. Дължи се на увеличеното производство в Мексико и Перу, съответно с 11.3% и 10.3 %.

Световно производство на цинк (по региони), 2019 г., %

Произведения в България цинк представлява **0.54 %** от световната продукция (0.56% през 2018) и **3.65 %** от общото производство в ЕС(28), (3.57 % през 2018 г.).

Данните за производство на цветни метали в света, които се произвеждат и в България водят до извода, че оловото и цинка отчитат спад само в ЕС. Китай и Америка има ръст в тези метали.

При медта спад има освен в ЕС и САЩ, но **производството в Азия отчита ръст за всички метали и вече заема дял около и над 60 %** . Това създава реални опасности от суровинна зависимост на развитите страни от производители в Китай и азиатския регион.

3.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА БЛАГОРОДНИ, СЪПЪТСТВАЩИ МЕТАЛИ И ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ

Добивът на благородни, съпътстващи метали и химически продукти се осъществява по технологични схеми в изградени мощности към основните производства, като обема им зависи от тяхното съдържание в преработваните първични суровини (концентрати).

Важна част от технологичните процеси при производството на основните цветни метали (мед, цинк и олово) е оползотворяването на съдържащите се други метални и неметални компоненти, които се отделят в технологични газове, отпадъчните води или твърди странични продукти. При тяхната преработка се произвеждат съпътстващи метали и стокови химически продукти, които повишават ефективността на производството и водят до опазване на околната среда.

Данни за производството на благородни, съпътстващи метали и химически продукти са посочени в таблица 3.10.

Таблица 3.10

Производство на благородни и съпътстващи метали, сплави и химически продукти (т, кг)

Продукт:	2015	2016	2017	2018	2019	Разлика 2019/2018	
						+/-	%
Кадмий на блок, т	344	362	333	313	315	2	100.6
Сребро, кг	37 955	52 526	53 053	41 315	35 145	-6170	85.1
Сребърни изделия, кг	2 785	2 445	2 764	2 620	2 396	-224	91.5
Злато, кг	211	212	249	296	295	-1	99.7
Златни изделия, кг	41	82	54	44	17	-27	38.6
Телур, кг	4 046	4 479	5 095	3 931	2 944	-987	74.9
Натриев сулфат, т	1 372	342	1 747	785	1 260	475	160.5
Сярна киселина, т	1340843	1209594	1532099	1449 979	1295322	-154657	89.3

Източник: Фирмени данни

Благородните и съпътстващи метали се произвеждат в КЦМ АД в процеса на преработката на оловно-цинковите суровини. Благородните и редки метали от медните суровини се концентрират в шлам, който се преработва извън страната. През 2019 год. произведените количества благородни метали /злато и сребро/ и на телура намаляват, а кадмия е на нивото от 2018 г.

Добивните металургични предприятия за цветни метали са единствени производители на сярна киселина, която се получава като страничен продукт в процеса на очистка на технологичните газове при преработката на медните, оловните и цинковите първични суровини. През 2019 год. е произведена със 154.7 хил.т по-малко сярна киселина, тъй като е намален обема на преработените сулфидни концентрати от цветни метали .

3.1.5. ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОКАТ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ

Металопреработващата индустрия в България е добре развита, с модерни производствени мощности. На основата на мед, цинк, олово, алуминий и техните сплави се произвеждат различни метални полупродукти и изделия (листа, ленти, фолио, тръби, профили и др.) с по-висока добавена стойност.

Данни за производството през периода 2015 – 2019 год. са представени в таблица 3.11.

През 2019 год. общото количество на произведения прокат от цветни метали намалява незначително – с 1.4 %.

За разлика от много успешните две предходни години при производството на продукти от мед и медни сплави се отчита незначително намаление с 1.1 %, а при алуминиевия прокат то е 1.7%.

Прокатът от ТЦМ представлява 46.2 % от общото количество, а този от алуминий и алуминиеви сплави е 53.8 %.

Таблица 3.11

Производство на прокат от цветни метали и сплави, тона

Продукт	2015	2016	2017	2018	2019		Разлика 2019/2018	
					тона	%	+/-	%
Прокат от ТЦМ и сплави	57 353	57 700	71 853	80 539	79 678	46.2	-862	98.9
в т.ч. меден	41 329	46 649	57 244	64 197	62 531	36.2	-1666	97.4
месингов	8 437	11 051	14 609	16 342	17 147	10.0	805	104.9
цинков	7 587	-	-	-	-	-	-	-
Алуминиев прокат - общо	83 184	87 976	91 126	94 424	92 862	53.8	-1 562	98.3
в т.ч. - Алкомет АД	64 894	65 646	67 096	68 334	68 484	39.7	150	100.2
- Етем Gestamp Extrusions АД	17 300	21 122	22 820	24 885	22 994	13.3	-1 891	92.4
- ПИХ Индъстри АД	990	1 208	1 210	1 205	1 384	0.8	179	114.9
Общо:	140 537	145 676	162 979	174 963	172 540	100.0	-2 423	98.6

Източник: Фирмени данни

„София Мед” АД е най – голямата компания в страната за производство на крайни продукти от мед и медни сплави.

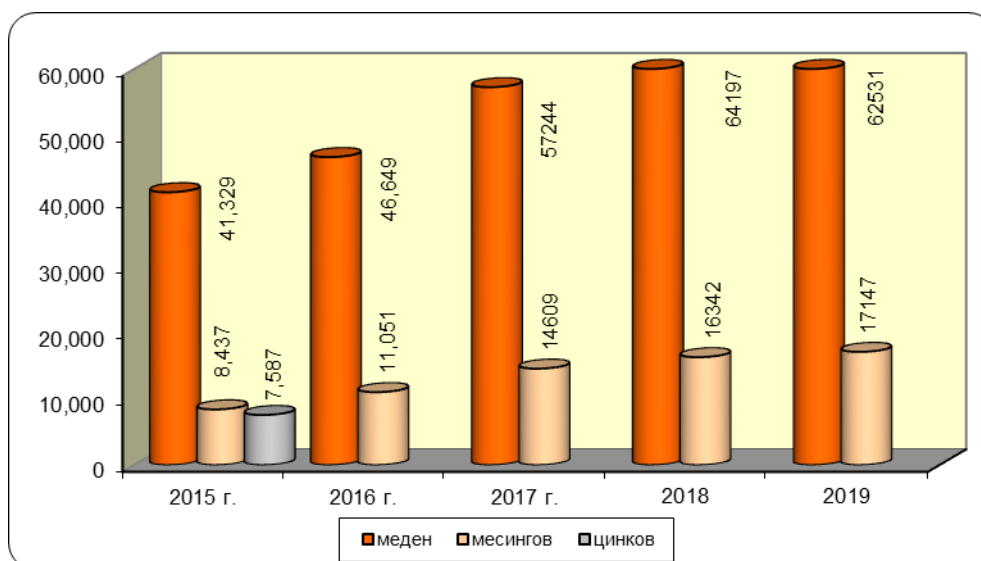
„София Мед” АД произвежда широка гама валцовани и пресовани изделия (листове, ленти, кръгове, дискове, шини, пръти и профили), които се използват в строителството, машиностроенето, електротехниката, автомобилостроенето и други сектори на преработващата промишленост.

На фиг. 3.9 са представени количествата произведен прокат от мед и медни сплави по видове през периода 2015 г.– 2019 г.

През 2019 год. производството на меден прокат намалява общо с 2.6 %. Валцовият прокат съответно с 4.1 %, а пресовия с 0.3 %.

Месинговият прокат е само валцов. За периода 2015 – 2019 год. производството нараства повече от два пъти и през изминалата година достига 17 147 т, с увеличение от 4.9 %.

Фигура 3.9

Производство на прокат от ТЦМ, тона

Съотношението на произведения меден и месингов прокат към общото количество е 78.5% към 21.5% (за 2018 г е 79.7 % към 20.3 %).

Валцованите продукти са 68.2 % от общия обем на продукцията.

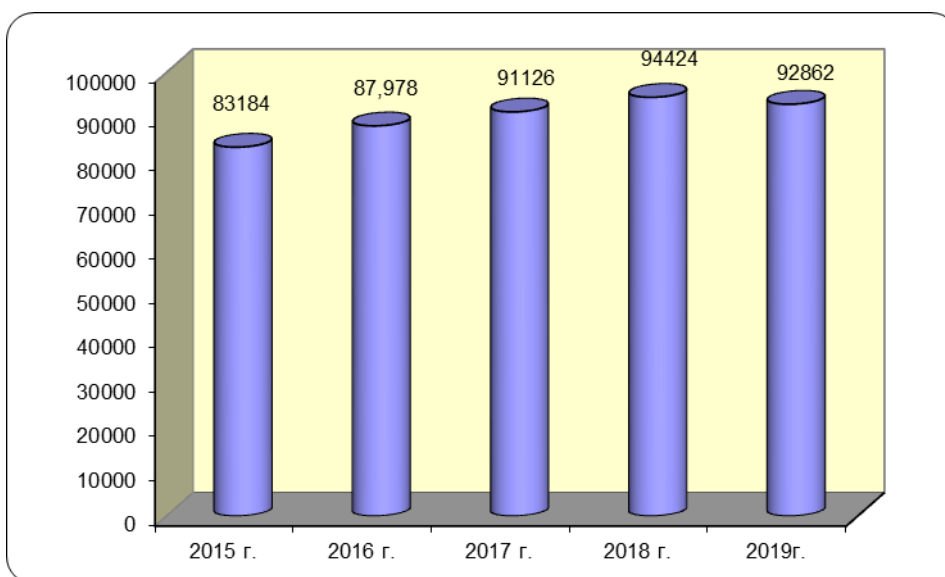
В „София Мед” АД е преработен 25 563 т. външен скрап - с 15.2 % повече от 2018 год. По-голямото количество на вложените вторични суровини води до намаляване на обема на преработените първични метали и оказва положително влияние върху икономическите показатели на предприятието.

През 2019 год. в „София Мед” АД са реализирани инвестиции на стойност 21 млн.лева. Внедрява се нова линия за студено валцоване с капацитет 70 хил. тона/годишно, с което се увеличава капацитета на производството, като 98 % от продукцията ще бъде реализирана на външните пазари.

Най-големите производители на алуминиев прокат в страната и членове на БАМИ са „Алкомет” АД, гр. Шумен и „Етем Gestamp Extrusions” (ЕТЕМ България” ЕАД), гр. София. В „ПИХ Индъстри” АД, гр. Русе се произвеждат алуминиеви заварени тръби.

Данни за производството на алуминиев прокат по предприятия са представени в таблица 3.11, а на фиг.3.10 е показано общото количество на произведената продукция.

Фигура 3.10

Производство на алуминиев прокат, тона

„Алкомет” АД е най-голямото българско предприятие, специализирано в производството на алуминиеви валцови и пресови продукти. Компанията предлага широка гама различни видове фолио, финсток, листа, ленти и профили. В продуктовата листа са включени и компоненти за автомобилната индустрия.

През 2019 год. в „Алкомет” АД са произведени 68 484 т прокат с минимален ръст от 0.2 % в сравнение с 2018 год. Продуктите на Алкомет представляват **73.8 % от общото количество алуминиев прокат** в страната.

Съотношението на валцовия и пресовия прокат е 66.3/33.7, както и през 2018 г.

През 2019 год. в „Алкомет” АД са направени инвестиции на стойност 31.5 млн. лева. Пред финализиране е инвестиционната програма (общо за 69 млн. лева), която започна през 2016 г. Целите на проекта са увеличаване на капацитета до 100 хил. тона/годишно и разширена продуктовата гама, с приоритет на изделия за автомобилостроенето. През изминалата година с пълен капацитет заработи новата високотехнологична 2500-тонна преса за производство на специални алуминиеви профили, както и линията за непрекъснато леене на рулони. Извършват се довършителните работи за пускане в експлоатация на ново поколение студено валцов стан за ленти и съоръженията към него. През следващата година започва изпълнението на нова инвестиционна програма свързана с обособяване на цех за механична обработка на алуминиевите профили и въвеждане на ново технологично оборудване за разширяване на продуктовите възможности на пресово производство.

В предприятието са преработени 5 746 т алуминиеви отпадъци (с 24.2 % по-малко от 2018 год.).

„ЕТЕМ България” АД произвежда различни видове алуминиеви профили и архитектурни конструкции, предимно дограми и фасадни елементи за строителството. От няколко години фирмата е сертифициран производител на изделия за автомобилостроенето, които се ползват от големите автомобилни компании в света.

В резултат на сключения инвестиционен договор между Етем България ЕАД и Gestamp Group, в края на м. април 2019 год. бяха създадени две съвместни предприятия. Едното от тях – „Етем Гестамп алуминиум екструзънс“ е с предмет на дейност производство на автомобилни компоненти, а другото – „Гестам Етем аутомотив България“, е за допълнителна обработка на профили. Планираната инвестиция в новите предприятия е 30 млн. евро за срок от три години, което включва и закупуване на нова линия за екструзия.

Относителният дял на „Етем Гестамп алуминиум екструзънс“ АД от общото производство на алуминиев прокат е 24.8 % (26.4 % през 2018 г.). В сравнение с предходната година обема на продукцията намалява със 7.6%.

През изминалата 2019 год. вложените средства за придобиване на дълготрайни материални активи възлизат на 17.5 млн лева. Инвестициите са свързани основно със строежа на ново производствено хале и оборудване, в което ще се монтира новата преса за екструзия. Това е част от цялостната инвестиционна програма, чиято цел е увеличаване на производствения капацитет поради нарасналото търсене на алуминиеви продукти.

В **„ПХ Индъстри” АД** се произведени 1384 т заварени алуминиеви тръби, със 179 повече от 2018 год. . Относителният дял на продукцията от общото количество на алуминиевия прокат е 1.5%

3.1.6. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Отпадъците от цветни метали са важен елемент от суровинния микс в металургичните производства. Оползотворяването им води до подобряване на икономическите и екологични показатели на предприятията и висока енергийна ефективност.

Данни за общото количество на преработените отпадъци от цветни метали (в метално съдържание) за периода 2015 - 2019 год. от фирмите в състава на БАМИ са представени в таблица 3.12.

От таблицата е видно, че общото количество на преработените отпадъци през 2019 год. нарастват с 6 476 тона или с 4.5 %.

Таблица 3.12

Преработени отпадъци от цветни метали, тона

Отпадък	Общо					Разлика 2019/2018	
	2015	2016	2017	2018	2019	+/-	%
Медни	75 903	62 942	68 066	64 030	65 377	1347	102.1
Оловни	46 754	44 230	48 745	40 718	51 178	10 460	125.7
Цинкови	11 983	16 802	16 226	18 191	19 231	1 040	105.7
Алуминиеви	18 277	14 615	11 793	20 581	14 210	-6 371	69.0
Общо от цв.метали	152 917	138 589	144 830	143 520	149 996	6 476	104.5

Източник: Фирмени данни

Медните, оловните и цинковите отпадъци се увеличават, а алуминиевите вторични суровини намаляват. Вложените в производството на рафинирана мед са с над 2 хил. тона по-малко. Същевременно преработените отпадъци при производството на меден и месингов прокат нарастват с около 3 400 т. Вложените цинковите отпадъци се увеличават и бележат ръст от 5.7 % в резултат от реализацията на проекти в цинково производство за повишаване степента на оползотворяване на цинк съдържащи отпадъци в технологичната схема. Най-голямо увеличение имат отпадъците, преработени в производството на олово и оловни сплави, които нарастват с 10 460 т, предимно от акумулаторни отпадъци

Алуминиеви отпадъци се влагат в производството на прокат в Алкомет АД и за вторичен алуминий и сплави на блок („Стам Трейдинг” АД, „Гес Трейдинг” ООД).

През 2019 г. преработените алуминиеви отпадъци са с над 6 хил. тона по-малко. Същевременно ежегодно се увеличава количеството на изнесения скрап.

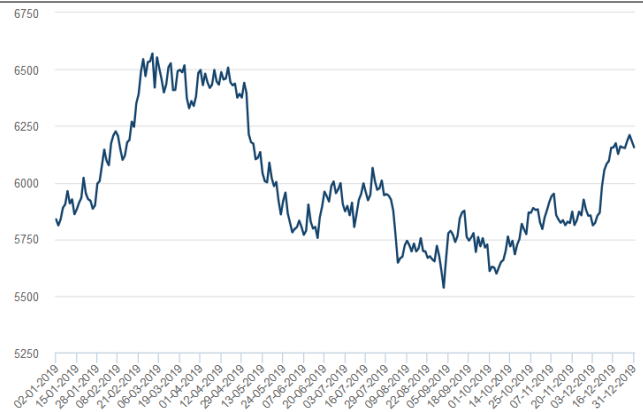
3.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Цветните метали и техните продукти са борсови стоки и се търгуват по цени на световните метални пазари.

На фигурите по-долу е представена динамиката в цените на основните блокови метали за периода от м. януари до м. декември 2019 год., съгласно официалните публикации на ЛМБ.

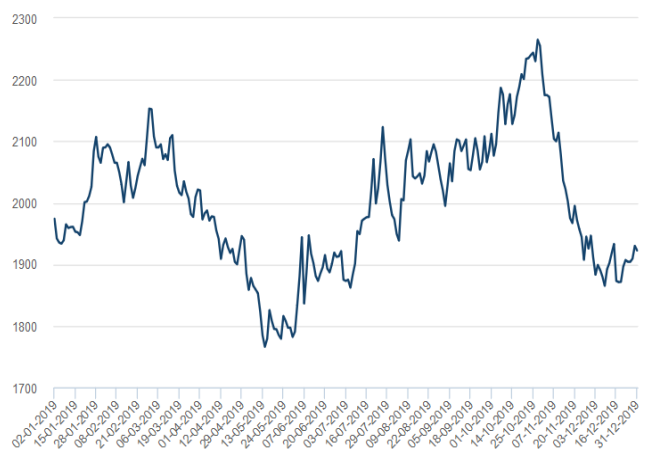
Фигура 3.11
Цени на ел. мед (USD за тон)

Средногодишната цена на медта на ЛМБ през 2019 год. в сравнение с нивата през 2018 г. намалява с около 8%. През първо полугодие цените се движат в порядъка на 5 750 - 6500 дол./тон., но след това започват да намаляват и се стабилизират на нива от 5800 – 6000 дол./ тон . Разликата между максималната и минимална цена за едногодишния период е около 1050 дол/т, промяна от 16 %.

Фигура 3.12
Цени на олово (USD за тон)

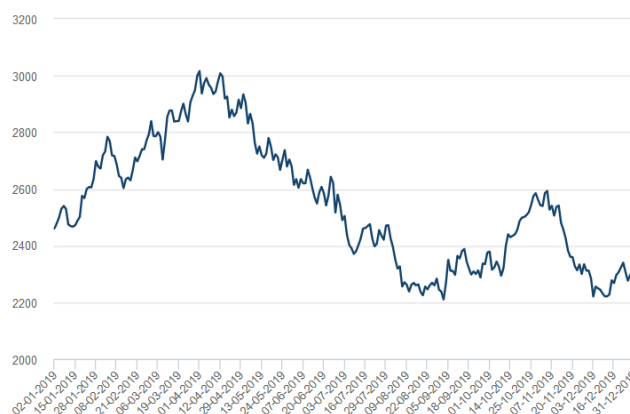
През 2019 г. в сравнение с 2018 г. средногодишната цена на оловото на ЛМБ намалява с 10.9 %. През цялата година се наблюдават значителни колебания като разликата между максималната и минимална цена за едногодишния период е около 370 дол/т, промяна от 17 %. През I-ро трим. цената нараства и се движи в диапазона от 2000 до 2100 дол./тон, но през II-ро трим. намалява до около 1800 дол/т. След този период тренда отново върви нагоре до 2250 дол./тон. В края на годината обаче цените намаляват и се задържат на нива около 1900 дол./тон.

Фигура 3.13

Цени на цинка (USD за тон)

Средногодишната цена на рафинирания цинк на ЛМБ през 2019 год. намалява с 12.9 %. Както и при оловото, от началото на годината до края на I-во трим. цените нарастват от 2500 до 3000 дол./т. След този период започва спад и към края на годината те се движат в диапазона 2600 - 2300 дол./тон. Разликата между максималната и минимална средно месечна цена за едногодишния период е около 664 дол/т, или над 22 %.

От изложеното по-горе следва, че и през 2019 год. колебанията в цените на базовите цветни метали на ЛМБ са значителни. Остава тенденцията от 2018 г. за задържане на цените на по-ниски нива за голям период от годината.

Характерно за периода е, че годината започва с ръст и още в края на първо тримесечие и при трите основни метала се констатира спад, които е най-голям при оловото. В края на годината цените са близки до тези в началото на периода.

3.2.1. ВНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Данни за внесените в България цветни метали, продукти от тях и металните отпадъци (скрап) за периода 2015 г. - 2019 г. са представени в таблица 3.13.

Общият обем на вноса през 2019 год. е 304 968 тона на обща стойност 1 765.5 млн.лева. В сравнение с предходната 2018 год. в натура той намалява с 15 688 т (спад от 4.9%), а в стойност със 131 млн.лева.

Таблица 3.13

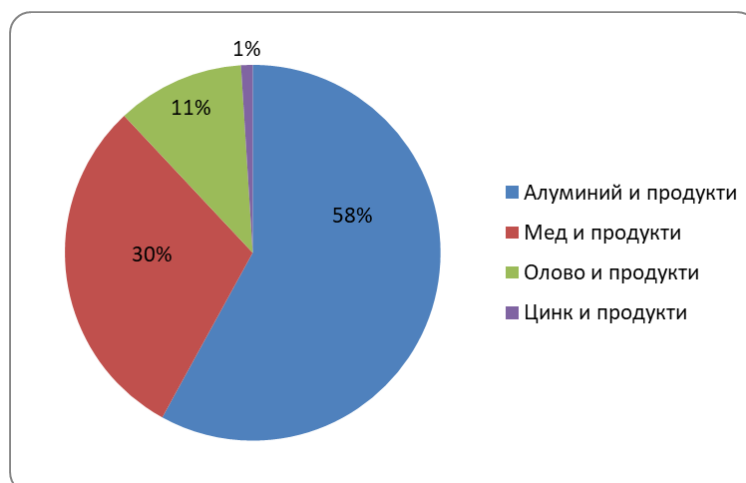
Внос на основни цветни метали и изделия от тях, тона

Стоки	2015	2016	2017	2018	2019	Разлика 2019/2018	
						+/-	%
Мед, общо, в т.ч.	85 908	93 052	108 990	104 995	90 709	-14 286	86.4
Аноди	211	127	1	6	1	-5	0.2
Католи,сплави,заготовки	12 211	20 498	38 994	36 010	24 859	-11 151	69.0
Скрап	59 728	49 543	55 299	53 031	48 099	-4 932	90.7
Пръти и профили	5 411	5 632	5 682	6 116	5 471	-645	89.4
Телове	4 783	13 613	5 332	6 156	8 124	1 968	132.0
Ламарини и фолио	1 594	1 292	1 334	1 507	1 818	311	120.6
Тръби	1 970	2 347	2 348	2 169	2 337	168	107.7
Олово, общо, в т.ч.	25 181	35 463	31 059	32 443	34 196	1 753	105.4
Блок и сплави	8 394	16 482	16 203	14 584	16 532	1 948	117.7
Скрап (метален)	16 484	17 827	14 461	16 050	15 656	-394	97.6
Прокат	303	1 154	395	1 809	2 008	199	111.0
Цинк, общо, в т.ч.	6 491	3 896	1 398	4 736	3 709	-1 027	78.3
Блок и сплави	5 322	3 243	656	4 528	3 487	-1 041	77.0
Скрап	610	148	50	4	9	5	225.0
Прокат	559	505	692	204	213	9	104.4
Алуминий,общо, в т.ч.	150 548	158 162	171 041	178 482	176 354	-2 128	98.8
Блок и сплави	108 968	116 066	123 757	133 286	137 776	4 490	103.4
Скрап	2 917	1 533	2 261	1 622	1 711	89	105.5
Пръти и профили	17 648	19 458	22 022	18 820	17 014	-1 806	90.4
Телове	3 562	4 309	4 235	4 127	3 640	-487	88.2
Листа и ленти	10 696	9 837	10 821	13 674	10 500	-3 174	78.8
Фолио	5 040	4 863	5 586	5 127	4 215	-912	82.2
Тръби	1 717	2 096	2 359	1 826	1 498	-328	82.0
Общо, тона	268 128	290 573	312 488	320 656	304 968	-15 688	95.1
Стойност, млн. €	792.0	739.6	1 008.2	1 033.7	902.7	-131.0	87.3
Стойност, млн. лева	1 549.0	1 446.5	1 971.9	2 021.7	1 765.5	-256.2	87.3

Източник: Митническа статистика и НАП

Структурата на вноса по стокови групи за различните цветни метали и техните продукти е представена на фиг.3.14.

Фигура 3.14

Структура на вноса по стокосва групи на цветни метали и техните продукти (общо блок, прокат и скрап) за 2019 г.

От фигурата е видно, че сегментът на стокосвата група алуминий и алуминиеви продукти заема 58% от общия внос (56% през 2018 г.) на цветни метали и продуктите им. България не произвежда блокови алуминий и внесения метал като суровина представлява 78.1% от цялата стокосва група (74.7% през 2018 г.) и 45.2 % от общия внос. В сравнение с предходната година той нараства с 3.4%, тъй като се увеличава и производство на алуминиев прокат в страната.

Доставките на **необработен алуминий и сплави на блок** традиционно са от Русия - 47 % , ЕС – с 27.2 % , в т.ч от Гърция 14.4% и Румъния 7.6%, Турция има 9.8 % от общия внос .

Положителна е тенденцията да намалява вносът на **алуминиеви продукти** - с 15.4 %. Доставките от ЕС са 58.3 % , от Турция – 28.3 % , а вносът от Китай се свива до 7.6 %.

Медта, медните продукти и отпадъците са на второ място в структурата на вноса на цветни метали и продукти от тях (30%). **Медните отпадъци** са ефективна суровина за производството на мед и медни продукти, поради което представляват 53 % от стокосвата група и 15.8 % от общия внос на цветни метали в страната (16.5 % през 2018 год.). От балканските страни се внасят над 62 % , а от Ливан и Саудитска Арабия около 13 %. През 2019 год. доставените количества намаляват с 9.3 %.

Доставките на **рафинираната мед и сплавите на медна основа** се осъществяват главно от Сърбия (28.8 %), Русия (25.6 %) и Турция – 10 % , от страните-членки на ЕС постъпват 12.8 % . През 2019 год. внесените количества намаляват с 31 % в сравнение с 2018 год. **Медните продукти** през изминалата година нарастват с 11.1 % , като с най-голям дял са медните телове, които не се произвеждат у нас. От Турция се внасят над 73 % от тях.

В оловната група вносът се разпределя между **необработено олово(блок) и сплави** - 48 % дял от общото количество и от металните оловни отпадъци (**скрап, без излезли от употреба акумулатори**), които представляват 45.7 %.

През 2019 год. има ръст в блоковото олово. Количествата са внесени от Сърбия – 54.7 % , Корея - 20.7% и ЕС – 14.6 %. В сравнение с предходната година вносът на оловен скрап намалява с 2.4 %.

Незначителен е вносът на **необработен цинк** през 2019 год., който намалява с над 1 041 тона, респективно с 23 %. Доставкаите се осъществяват от страните-членки на ЕС. Най-голям вносител е Испания - с 86 % от общото количество.

3.2.2. ИЗНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Количествата изнесени цветни метали, продукти от тях и металните отпадъци (скрап) за последните пет години са показани в таблица 3.14.

Общият обем на износа през 2019 г. в натура е 614 745 т, на стойност 5 189.4 млн.лева. В сравнение с предходната година **намалява значително - със 78 672 тона (11.3 %), а в стойност с 984.8 млн. лева или 15.9 %.**

Данните показват, че освен блокови метали /мед , цинк и олово/, около 30 % от целия износ представляват метални продукти с висока добавена стойност, като листа, ленти, фолио, пръти, профили и др. Поради наличието на значителни по капацитет преработвателни мощности и ниското потребление в страната тези изделия се реализират на външния пазар.

През 2019 г. износът на **електролитна мед** намалява с 15.3 %. Доставкаите са основно за Китай, който е най-голям производител в света и достигат 59.5 % от общия обем. В Турция се реализират 23.5 %, а в страните от ЕС - 11.7 % от износа.

Продажбите на **меден и месингов прокат** (листа, ленти, пръти и др.) се насочват главно за страните от ЕС (80 %). През 2019 г.. те са на нивото от предходната година.

Износът на **блоково олово** нараства с 0.9 %. За Турция се насочват 55 % от количества, а за страните от ЕС – 36.8 %.

През 2019 год. износът на **цинк** (на блок) намалява с 3.4 %. За Турция се насочват 47.5 % от количествата, за страните от ЕС – 44.9 %, а за Сърбия – около 7 %.

Таблица 3.14

Износ на цветни метали, изделия от тях и скрап, тона

Стоки	2015	2016	2017	2018	2019	Разлика 2019/2018	
						+/-	%
Мед, общо, в т.ч.	385 745	320 834	410 221	411 751	342670	-69081	83.2
Анодна мед	118 755	75 585	146 617	135 072	93702	-41370	69.4
Електролитна мед	209 554	185 485	195 425	191 192	162028	-29164	84.7
Скрап	7 176	7 176	8 826	9 130	10962	1832	120.1
Пръти и профили	19 888	19 582	21 945	29 704	27811	-1893	93.6
Телове	635	6 107	324	766	1521	755	198.6
Ламарини,ленти, фолио	28 996	26 758	36 872	45 779	46522	743	101.6
Тръби	741	141	212	108	124	16	114.8
Олово, общо, в т.ч.	81 045	77 791	81 782	79 243	78757	-486	99.4
Олово на блок	80 865	77 527	77 577	75 315	75996	681	100.9
Прокат	82	85	98	110	111	1	100.9
Скрап (чист)	98	179	4 107	3 818	2650	-1168	69.4
Цинк, общо, в т.ч.	72 535	74 044	66 398	66 951	64411	-2540	96.2
Цинк на блок	62 920	73 202	65 048	66 340	64085	-2255	96.6
Прокат	8 267	176	687	109	3	-106	x2.75
Скрап	1 348	666	663	502	323	-179	64.3
Алуминий,общо, в т.ч.	111 496	114 091	123 883	135 472	128907	-6565	95.2
Блок	7 073	4 422	5 840	11 620	7694	-3926	66.2
Скрап	22 351	24 153	27 638	30 837	32540	1703	105.5
Пръти и профили	30 358	31 686	34 901	38 580	38421	-159	99.6
Телове	258	154	108	270	571	301	211.5
Ленти и листове	14 785	13 737	16 060	13 659	13827	168	101.2
Фолио	26 512	29 765	29 238	30 830	26913	-3917	87.3
Тръби	10 159	10 174	10 098	9 676	8941	-735	92.4
Общо	650 821	586 760	682 284	693 417	614745	-78672	88.7
Стойност, млн. €	2 628.9	2 050.3	3 087.7	3 156.8	2653.3	-503.5	84.1
Стойност, млн. лева	5141.7	4 010.1	6 039.1	6 174.2	5189.4	-984.8	84.1

Източник: Митническа статистика и НАП

Алуминиевият прокат представлява 68.7 % от износа в стоковата група на **алуминия**. Отпадъците също имат висок дял от 22.8 % и се увеличават, а намалява изнесения вторичен блок от тяхната преработка с 33.4 %. През 2019 год. износьт на **алуминиев прокат** намалява с 4.7 %, поради увеличената реализация на вътрешния пазар и спад в производството. Реализираните количества алуминиево фолио са с 12.7 % по-малко, а алуминиевите тръби със 7.6 %. Традиционно над 92 % от продажбите са за страни от ЕС.

Изнесените отпадъци от мед, олово, цинк и алуминий представляват 6.7 % от общия износ на цветни метали и продукти от тях, независимо че в страната съществуват мощности за преработката им. Висок е износът на алуминиеви отпадъци, поради смесения характер на отпадъците и невъзможност за влагане в производството на крайни продукти. Изнесенят меден скрап може изцяло да се преработва в страната, както и отпадъците от олово и цинк. В зависимост от тяхната чистота тези вторични метали са подходящи суровини, както за добивната металургия, така и металопреработващите предприятия. През 2019 г. изнесените алуминиеви и медни отпадъци нарастват съответно с 5.5 % и с 20.1 %, а чистия оловен скрап и цинковите отпадъци намаляват с над 30 %.

В страните от ЕС се насочват около 75 % от алуминиевите отпадъци, а в Турция и Индия се реализират по около 10 % от количествата. Най-големите вносители на меден скрап от България са Китай и Турция съответно с 46.2 % и с 36.6 % . Малки са количествата на изнесените оловни отпадъци, но 65 % от тях се реализират в Румъния и около 33 % се насочват към Сърбия. В тези страни има мощности и на български инвеститори за тяхната преработка.

От таблици 3.13 и 3.14 могат да се направят следните констатации за състоянието на търговския обмен през 2019 год.:

Изнесените цветни метали и метални продукти намаляват в натурално изражение с 11.3 %, а в стойност с над 984 млн лева. Този спад се дължи главно на по-малките количества на произведената анодна и електролитна мед, респективно и на тяхната реализация на външните пазари.

Вносът също намалява, но в по-малка степен. В натура – с 4.9 % , а в стойност със 135 млн.лева. Дължи се на по-малките доставки на електролитна мед, медни отпадъци и алуминиев прокат за българския пазар.

Балансът на вноса и износа през 2019 год. показва, че българската цветна металургия продължава да бъде експортно ориентирана, като определящи фактори за това са съществуващите значителни по капацитет преработвателни мощности, високото качество и конкурентоспособност на производството, както и ограниченото вътрешно потребление.

3.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБОРОТ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Обобщени данни за вноса и износа в цветната металургия в натура и стойност за дадени в таблица 3.15 и таблица 3.16.

Таблица 3.15

Външнотърговски оборот на цветни метали, тона

Показатели	2015	2016	2017	2018	2019		Разлика 2019/2018	
					тона	%	+/-	%
Внос	268 128	290 573	312 488	320 656	304 968	33.2	-15 688	95.1
Износ	650 821	586 760	682 284	693 417	614 745	66.8	-78 672	88.7
Общ оборот	918 949	877 333	994 772	1 014 073	919 713	100.0	-94 360	90.7
Салдо	382 693	296 187	369 796	372 761	309 777		-62 984	83.1

Източник: Митническа статистика и НАП

Данните от таблица 3.15 показват, че в сравнение с много успешната 2018 год. общото количество на изнесените и внесени цветни метали, които формират външнотърговския оборот намалява с 94 360 т (9.3%). Причините за това са в главно в спада на износа със 78.7 хил.тона (при медта /анодна и електролитна/, цинка, алуминий на блок /вторичен/ и алуминиевото фолио). Същевременно вносът също намалява – с 15.7 хил.тона. По-малко са внесените количества катодна мед, меден скрап и почти всички видове алуминиев прокат.

Търговското салдо в натура, което се формира от разликата между износа и вноса намалява със 63 хил.тона, но остава положително. Износът на цветни метали и продукти от тях превишава повече от два пъти вноса на същите.

В стойностно изражение (табл.3.16) външнотърговският обмен през 2019 год. също намалява - със 1 241 млн. лева (15.4 %), като резултат от спада на износа и в по-малка степен на намалението при вноса. Въпреки това салдото остава положително със стойност от 3 423.9 млн.лева, което се отразява благоприятно на външнотърговския баланс на България.

Таблица 3.16

Външнотърговски оборот на цветни метали, млн.лева

Показатели	2015	2016	2017	2018	2019		Разлика 2019/2018	
					тона	%	+/-	%
Внос	1 549.0	1 446.5	1 971.9	2 021.7	1 765.5	25.4	-256.2	87.3
Износ	5 141.7	4 010.1	6 039.1	6 174.2	5 189.4	74.6	-984.8	84.1
Общ оборот	6 690.7	5 456.6	8 011	8 195.9	6 954.9	100	-1 241	84.6
Салдо	3 592.7	2 563.6	4 067.2	4 152.5	3 423.9		728.6	82.5

Източник: Митническа статистика и НАП.

3.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ

Данни за реализацията на продукцията на българските производители на цветни метали по видове и продукти от тях за периода 2015 – 2019 г. са отразени в таблица 3.17.

При **електролитната мед** реализацията на местния пазар е 16.4%, а износа представлява 83.6% от продажбите. Доставка за местния пазар се увеличават с 1 812 т, респективно вносът на катодна мед намалява.

При реализацията на **олово** и **оловни сплави** външните пазари имат дял от 71.1 %, а местния пазар - 28.9 %. В сравнение с 2018 год. продажбите на местния пазар нарастват с около 7 %.

Таблица 3.17

Реализация на цветни метали и прокат, тона

Стоки	Реализация	2015	2016	2017	2018	2019
Анодна мед	Местен пазар	-	-	-	-	-
	Износ	118 573	70 793	146 617	129 865	86 703
	Общо	118 573	70 793	146 617	129 865	86 703
Електролитна мед	Местен пазар	28 006	29 033	21 315	32 378	34 190
	Износ	208 150	185 006	207 252	191 321	174 330
	Общо	236 156	214 039	228 567	223 699	208 520
Олово и сплави	Местен пазар	21 473	27 838	26 293	27 787	29 787
	Износ	75 714	72 411	75 157	74 018	73 230
	Общо	97 187	100 249	101 450	101 805	103 017
Цинк и сплави	Местен пазар	12 692	6 690	6 717	6 569	6 473
	Износ	57 618	70 615	63 734	66 766	65 825
	Общо	70 410	77 305	70 451	73 335	72 298
Прокат от ТЦМ	Местен пазар	1 563	1 619	1 403	1 175	933
	Износ	55 890	56 174	70 145	78 668	78 324
	Общо	57 453	57 793	71 548	79 843	79 257
Алуминиев прокат	Местен пазар	8 616	8 054	7 145	7 112	17 887
	Износ	73 931	78 553	82 045	83 626	73 117
	Общо	82 547	86 607	89 190	90 738	91 004

Източник: Фирмени данни,

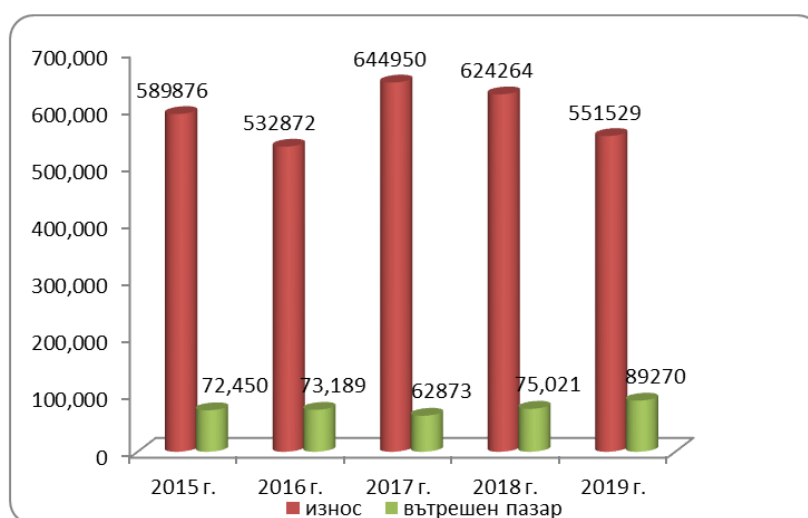
Изнесенят блок **цинк** намалява незначително - с 940 т и представлява 91 % от общата продукция, а на местния пазар се реализират само 9 %.

Продуктите от ТЦМ за вътрешния пазар намаляват вече трета година и през 2019 год. представляват само 1.2 % от реализацията . Продукцията се насочва предимно за износ, който заема 98.8 % от общия обем.

При **алуминиевия прокат** реализацията на вътрешния пазар през 2019 год.за нараства с над 10 хил.т , или повече от 2.5 пъти, а износа намалява съответно с над 10 хил.т . Съотношението в реализацията на местния пазар и за износ е 19.7% /80.3%. (7.8% / 92.2 % през 2018 г.).

Количествата на общите продажби на цветни метали и прокат от тях за последните пет години и тяхната реализация са представени на фиг.3.15.

Фигура 3.15

През 2019 год. общите продажби на местния пазар заемат 13.9 % от реализираните продукти (съответно 10.7 % през 2018 год.). Обемът на изнесените количества е 551.5 хил.тона, (86.1%). Съществува тенденция вътрешната реализация да расте.

Фиг.3.15 показва, че цветната металургия в България е сектор с ярко изразена експортна ориентация, тъй като износът многократно превишава продажбите на местния пазар.

3.2.5. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ

Реалното вътрешно потребление (РВП) е определено на основа реализираните продажби на вътрешния пазар (данни на българските производители) и вносът на същите по информация от Агенция Митници и НАП. За периода от 2015 год. до 2019 год. РВП е дадено в таблица 3.18.

При базовите блокови цветни метали (мед, олово и цинк) 61.1 % от вътрешното потребление се покрива от националното производство (55.1 % през 2018 г.), а 38.9 % е делът на вносните метали.

Таблица 3.18

Реално Вътрешно Потребление (РВП) на цветни метали и прокат, тона

Стоки	Произход	2015	2016	2017	2018	2019	
						тона	%
Електролитна мед	Местно произв.	28006	29 003	21 315	32 378	34190	52.8
	Внос	12211	20 498	38 994	36 010	24859	47.2
	Потребление	40217	49 501	60 309	68 388	59049	100.0
Олово	Местно произв.	21473	27 793	26 293	27 787	29787	64.3
	Внос	8394	16 482	16 203	14 584	16532	35.7
	Потребление	29867	44 275	42 496	42 371	46319	100.0
Цинк	Местно произв.	12692	6 690	6 717	6 569	6473	65.0
	Внос	5322	3 243	656	3 872	3487	35.0
	Потребление	18 014	9 933	7 373	10 441	9960	100.0
Прокат от ТЦМ	Местно произв.	1563	1 619	1 403	1 175	933	4.7
	Внос	14 620	24 543	15 783	17 961	19971	95.3
	Потребление	16 183	26 162	17 186	19 136	20904	100.0
Алуминиев прокат	Местно произв.	8616	8 054	7 145	7112	17887	32.7
	Внос	38663	40 563	45 023	43 574	36867	67.3
	Потребление	47 279	48 617	52 168	50 686	54754	100.0

Източник: Митническа статистика и НАП (за вноса) и фирмени данни (за реализацията в страната).

РВП на електролитна мед намалява с 13.7 %. Това е резултат от малкия спад в производството на продукти от мед и медни сплави от една страна и увеличението на вложените вторични медни суровини. Намаленото потребление води до спад във вноса с 31%, а от местното производство то нараства с 5.6%.

При оловото по-голямата част от РВП се задоволява от местното производство (64.3%), а вноса заема 35.7% от потребяваните количества. През 2019 г. потребените количества олово в страната се увеличават с 4 хил.тона, разпределени поравно между местното производство и метал от внос. Данните показват, че РВП при цинка през годините се колебае и за пет години намалява почти два пъти. За 2019 г. е 9 960 т, намалява с 500 тона или 4.6 %. Съотношението на местното производство и вноса е 65% към 35%.

Ръстът на българската икономика, респективно на основните потребители на метали, каквито са преработващата промишленост и строителството води до по-голямо потребление на крайни металургични продукти.

Реалното потребление на прокат от ТЦМ нараства с 9.3 %, като потребностите се задоволяват предимно от внос – над 95 % и само 5 % от местното производство. Голяма част от вносните продукти не се произвеждат в страната (тръби, телове, фолио).

Отчетеният ръст при алуминиевия прокат е 8 %. Доставкаите от местните производители заемат все по-голям дял от вътрешния пазар и в сравнение с предходната година нарастват повече от два пъти.

Видимото потребление (ВП) е друг показател, който е определен като от сумата на производството и вноса се изважда износа на същата продукция. Данните за ВП на цветни метали и прокат от тях за 2018 год. е представено в таблица 3.19.

Таблица 3.19

***Видимо потребление на цветни метали и прокат
през 2019 год., т***

Стоки	П	В	И	ВП
Електролитна мед	207196	24859	162028	70027
Олово, вкл.сплави	102473	16532	75996	43009
Цинк, вкл.сплави	73512	3487	64085	12914
Прокат от ТЦМ	79678	19971	76092	23557
Алуминиев прокат	92862	36867	88673	41056

*Източник: Митническа статистика (за вноса и износа)
и фирмени данни за производството.*

Като сравнителни данни в практиката се използват двете определения и посочените по-горе стойности имат незначителни отклонения. По-голямо е ВП при електролитната мед и алуминиевия прокат, във формулата на което влиза общото производство в страната. Тук е редно да се отчете, че изчисленията са направени само за предприятия-членове на БАМИ. Основание за това дава факта, че те са основните производители, с дял от над 95 %. Влияние оказват и други фактори, като промени в наличностите, за които няма данни. Въпреки тези различия в стойностите по двата метода, те в достатъчна степен са близки и отразяват тенденциите в потреблението и износа. По категоричен начин показват, че потребностите на българската индустрия и реализацията на вътрешния пазар са значително под капацитета на съществуващите мощности и реално произвежданите основни цветни метали и метални продукти. Това определя големия експортен потенциал на българската цветна металургия, с голям принос за подобряване на външнотърговския баланс на страната.

ЧЛЕНОВЕ И РЪКОВОДСТВО НА БАМИ

РЕДОВНИ ЧЛЕНОВЕ

„Металко България” ЕАД

- „Стомана Индъстри” АД

- „София Мед” АД

- „Етем България” АД

„Промет Стиил” ЕАД

„Еврометал” ООД

- „ВМВ Метал” ООД

- „ЛКМК” ЕООД

„ЕЛ БАТ” АД

„ЗГП” ООД

„Берг Монтана Фитинги” ЕАД

„ИПО” ООД

„Чугунолеене Първомай” АД

„Полиметимпортекспорт” ООД

„Кометех” ООД

„Рудметал” АД

„Огняново К” АД

„Горубсо - Кърджали” АД

„Оргфактор” ЕООД

„Гес Трейдинг” ООД

„Аурубис България” АД

„Алкомет” АД

„КЦМ 2000” АД

- „КЦМ ” АД

- „КЦМ Технолоджи” ЕООД

- „КЦМ Трейд” АД

- „КЦМ Индустриален сервиз” ЕООД

- „Металургремонт 21” АД

„Металснаб България” АД

„ЕМЦ Дистрибушън” ООД

„Монбат Рисайклинг” ЕАД

„Шамот Ел Пе 2007” ООД

„Ел Стомана” ООД

„Рефран” ООД

„Стам Трейдинг ” АД

„ДЦМ 1” ООД

„Армекс Трейд” ЕООД

„Комотек-Ко” ООД

„Ковинтрейд България” ЕООД

„Лайер“ ЕООД

АСОЦИИРАНИ ЧЛЕНОВЕ

Химико-технологичен и металургичен университет, София
Технически университет, София
Русенски технически университет „Ангел Кънчев”, Русе

ЧЛЕНОВЕ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ, ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА:

„Аурубис България” АД	„Монбат Рисайклинг” ЕАД
„Еврометал” ООД	„Рефран” ООД
„Металко България” ЕАД	„КЦМ 2000” АД
„Металснаб България” АД	„Алкомет” АД
„Огняново - К” АД	„Промет Стиил” ЕАД
„Горубсо - Кърджали” АД	„Шамот ЕЛ ПЕ 2007” АД
„ЗГП” ООД	„ЕМЦ Дистрибушън” ООД
„Полиметимпортекспорт” ООД	

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС– АНТОН ПЕТРОВ

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР - Политими Паунова

АДРЕС НА УПРАВЛЕНИЕ:

1309 София,
бул. Александър Стамболийски 205

Тел./Факс: 02/ 920 37 39
02/ 920 40 47

Е-mail: bami@bami.bg

Уеб сайт: www.bami.bg